Масса а мехкий пролетареш, вlашагlкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА,
НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ»)

ОРГАН ЧЕЧЕНО-ИНГУШСКОГО ОБКОМА КПСС, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ ЧЕЧЕНО-ИНГУШСКОЙ АССР

Газет арадувл 1923 шера дениз • ШОАТТА, 7 июнь, 1975 шу. • № 69 (5140). • Мах 2 кеп.

БАЛХА ХIАРА САХЬАТАХ ПАЙДА ЭЦА!

ЙИСАР ДУКХА ХА ЯЦ

Мехка юрта боахамерча берригача къахьегамхоша а санна доккхагIдола социалистически декхараш тIайицад гудермесцаша пятилетка чакхйоалача шера — дIанхача шерашка хIара шера шоаш йоаккхаши йоххаши хиначул дукха а дукхагIа продукци яккхен йоххен.

Шу доладеннача хьалхарча деннoшке а дейз хьинаре дIаболабир доахаина Iаш кийчо дика яр, доакъарах пайда дикагIа эцар, доахан тоаденна долаш Iангара дахар, хьайбай продукци дукхагIа яккхари йоххари духьа лоаттабу къовсам.

Доахан дика Iангара даьхар «Дружба» яхача совхозагара мIа мел нийкхача района боахамаша. Цу совхоза кулгалхоша (директор Х. А. Хатуев, керттера зоотехник Б. Ботхаджиев) хьалхагIе уйла а яь хьалда участкаш къоастаяь хиннаяl доахан доажадарaн буц хьакхаран. Из бахьан долаш соахкарчул шозза кIезигагIа ехкар шура паччахьалкхенга хIара деннен бийсаннеш; дIателача шурий хьовзал 3,1—3,2 процент мара хилацар, хIаьта из бахьан долаш хIара денна кхы тIа а 500—600 килограмм шура эшалора дIалоархIача хана.

Хьалхарча ах шера шура дукхагIа яккхара (хIаьта из районо 2600 тонн йохка еза) Iалаьмате чIоагIа къахьийгар «Гудермесский» совхозен «Кавказ» яхача колхозен хьайбаш леладераша — цар ехка а ехкай. хIанз а йохк соахкарчул 800—1000 тонн дукхагIа шура. Шура яккхара гIулакха дикка доламаш даьхад «Новогрозненский» «Восточный» совхозаша — ах шера план цар 20 июне кхоачашъергья, царех хIаране планал совгIа 10—15 тонн йохкаргья.

ЛархIа а йоагIаш районе хьалха латтарех лоархIаш я «Гудермесский» совхозерча ни. Вагаев Iандечон Висимбаев Виситаси кулгалдеш йола фермаш. Цу фермашкара заводе йоагIа шура 1 группа йолаш а 3,8—3,9 процент хьаьна а я.

Шоай деррига низаш тIадахийта къахьегаш шура дукхагIа яхара мел эша хьалаш долаш йолча «Терек» яхача совхоза хьайбаш леладераша. Цу боахама кулгалхоша пайда нийцаби цкъа дIайийча дуккхача шерашка тIаювла баьцаш тIайолча лаьттаех, баьцадаараш, борц, кхыйола хIамаш дIайийнай цига.

ХIанз доахан лоамарча даьгIенашка дажа хьалдуташ да деррига боахамаша. Iулаш вIашагIдехкад. опыт йола скотникаш хержаб, инвентараца, чаьтарашца, кхачан продукташца Iалашбаьб.

Доакъараш кийчде доладеннад района боахамаш. ВIашагIъехкай доакъараш кийчду бригадаши звеноши. Баьца хьоар даьккхад: «Терек» яхача совхозе 65 тонн совгIа, «Гудермесский» «Дружба» яхачен совхозашка — хIаранахьа 30 тонн.

Йол Iалашъе болабеннаб «Гудермесский» «Терек» яхачен совхозий къахьегамхой — хьекха Iойиллай 300 гектар совгIа люцерна, 600 тонн дуга чах сенаж Iалашъяьй.

Сенаж Iалашъе болабеннаб «Гудермесский» «Восточный» совхозашка.

И. ЛЮТЕРОВ,
Гудермесски района юртбоахама продукташ кийчъярген цар дикалген хьожа паччахьалкхен инспектор.

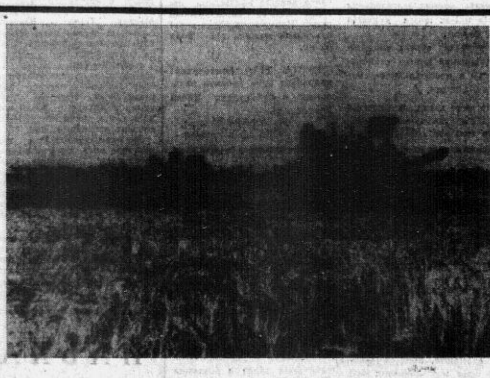

КIИ-МАРСА ХА ХЬАТIАЭТТАЙ

(РЕПОРТАЖ)

Из ди хьатIакхачарга сатувсаш бар Грозненски района 1-ча Мая цIерагIча колхоза лаьтта леладераш. Хьаэттай кIи-марса ха. Мукх кхаьчаб. 7—8 балха дийнахьа из чуйица боаккхилга — иштта да колхоза ялаташ леладераша механизатораша шоашта хьалхашка оттадаь декхар.

Селхан, ди чакхдоалаш цхьан кхай тIа араьлар 4 комбайн. Хьокха а хьокхаш касарах мукх Iойилла йолаелар уж. Арен кемаш лехнаш ба йоккха балха говзал йола комбайнераш Шамсудов Ваха, Деннев Баудди, Какиев Iимран, коммунист Ибрагимов Лаьча.

Кха оасарах цIена да. Цудухьа паргIата дIайохалу комбайнаш. Беррига механизатораш шоайла социалистически яхье баьннаб хьалхара моттиг яккхара. Ханнахьеи ца дойташи чузца лерхI цар ялат.

Цхьаикха а сахьат зехьа доврглоацача тайпара вIаштIехьбаьнкхаб колхозе ялат чузцара белх. Нагахьа санна ехача а дукха сеца латта езаргьяц комбайна. Цу гIулакха кхай тIа хьайоалаяь латташ я «летучка». Цунца ва колхоза юртбоахама машинашта вола механик Морозов Георгий Петрович. Мукх чу миштa эца хьожаш тIахьожам лоаттабеш ва бригадир Букулов Iадрохьман а. Шоай низ дIа мел кхоачар ду цар агрегатий белх лерттIа дIабакийтара.

— 4200 гектара тIара гурахьа дийна ялаташ чузца деза тха, — аьлар цу кхай, тIа венача колхоза председатела В. С. Выочне. — Укх шерара хаоттама хала хьалаш теркал а деш, махулла сихагIа а доаца деш а ялат чузцар шоай керттера декхар лоархIаш хьинаре къахьегаш ба тха комбайнераш. Колхоза парткомаца дага а даьнна материальни моральнии хоастабара хьалаш белгалдаьхад оаха. Ялат хьокхачеи оардачеи хьалхле яьккхача комбайнерашта тергья карара-кара лу ЦIе вымпелаш, ахчан премеш...

Ялат чузцара тIехьара къовсам дIаболабаьб колхоза механизатораша. Кердача хьувкъамах етта автомашинаш хьаух центральни хьатта йолча оагIорахьа. 15 июнь — РСФСР Лакхехьарча Советеи къахьегамхой депутатий моттигерча Советашкен хоржамаш хула ди хьатIанхачалехьа мукх чу а кийца, тIанкха кIа хьакха дIаболалургболаш ба колхоза комбайнераш. ХIанз шоаш доаха толамаш цу хоржамий ойина хетаду цар.

В. ИВАНОВ.

СУРТАШ ТIА: (лакхерчун тIа) мукх чузцаш ба Грозненски района Ленина цIерагIча колхоза комбайнераш. (Лохерчун тIа) колхоза председатель В. С. Выочныйи керттера агроном В. А. Бушеви ялат миштад хьожаш ба; (аьттехьарчун тIа) колхоза дикагIа вола комбайнер Шамсудов Ваха.

Автора сурташ.

КОЛХОЗИЙИ СОВХОЗИЙИ ФЕРМАШКА

Укх шера ялх бетта халкъбоахама планагIа паччахьалкхенна хьайбай продукци дIаэцача пунктaшка дулха лаьрхIа 14,2 эзар тонн хьайбаш, 42,2 эзар тонн шура, 42 миллион фуъ, 3300 тонн тха дIадала дезаш ба республика юрта боахама болхлой.

ДIабахача пхе бетта хьалхашка латта декхараш кхоачашдара деррига шоай низаш оарцагIдаьха къахьийгар республика хьайбаш леладераша.

ХIанз дIабахача пхе бетта хьайбаш леладераша баьча балха итог яьй. Хаоттама хьалаш толамаш дахара дукха аьттув боалийташ хиннадеце а, соахка хьалхарча пхе бетта дIаденначул дукхагIа дулх, шура, тха дIаденнад паччахьалкхенга республика хьайбаш леладераша укх шера пхе бетта.

Паччахьалкхенна дулха хьайбаш дIалуга къаьстта дикка вIаштIехьдаьккха чакхдоах Ачхой-Мартановски, Веденски, Грозненски, Урус-Мартановски, Шелковской районашка.

Доахан доажаде доладаьчул тIехьагIа дикка тIаккийттай шура. Паччахьалкхенна шура дIаялара халкъбоахама план къаьстта дика кхоачашъю Ачхой-Мартановски, Малгобекски, Шелковской районашкарча фермай болхлоша. Иштта, укх шера пхе бетта шелковчаша — 10 процент, малгобекцаша — 9 процент, Ачхой-Мартановски района хьайбаш леладераша — 5 процент дукхагIа шура ехкай паччахьалкхенга соахка цу юкъа ехка хинначул.

Соахкарчул дукхка дукхагIа шура йохк паччахьалкхенга Грозненски, Надтеречни, Шалински районашкарча фермай болхлоша а.

Паччахьалкхенга фуаш дохкара ах шера план республике массарел хьалха Гудермесски, Малгобекски, Наурски, Советски, Шелковской районашкарча коа тIара оалхазараш леладераша кхоачашъяьй.

Цунца цхьана хьайбай продукци алсамъяккха йиш хуйийтача торонех боагIа пайда ца боаккхаш йола фермаш а я республике. Масала, хьайбай продукци яккхара цхьатарра хьалаш да Гудермесски района «Гудермесский», «Дружба» совхозашка. ХIаьта «Гудермесский» совхоза хьайбаш леладераша соахка пхе бетта ехкачул паччахьалкхенга укх шера пхе бетта 11 процент дукхагIа шура ехка яле, «Дружба» совхоза хьайбаш леладераша 21 процент кIезигагIа ехкай. Балха хьалаш цхьатарра доллаше а Назрановски района «40 лет Октября» совхозе йоаккхачул дукхка кIезигагIа я «Экажевский» совхозе йоаккха шура. Иштта, соахкарчул кIезигагIа я укх шера «Горячеисточненский», «Гехинский», «Ермоловский» совхозашка йоаккха шура а.

Паччахьалкхенга фуаш доххара план кхоачашъяра чIоагIа тIехьабус Шалински района «Кавказ» яхача коа тIара оалхазараш леладеча фабрикаи Сунженски района коа тIара оалхазараш леладеча станцеи болхлой.

Хьалхашка латта декхараш кхоачашде, хьайбай продукци алсамъяккха безам бале эгтара ахьалха хьайбай продукци алсамъяккха йиш хулийтача торонех бизза пайда боаккхилга вIаштIехьдаккха деза хIара ферме. Из да хьайбаш леладерий хIара дийнахьара керттера декхар.

1975 шера 1 июнь тIакхоачаш республике шура яккхарах йола
СВОДКА
(план проценташца)

	Шура яккхара, ах бетта план кхоачашъяр	Укх шера пхе бетта яьккха шура соахка цу юкъа яьккхачунца нийсар
Ачхой-Мартановки	83	105
Веденски	106	80
Грозненски	69	90
Гудермесски	81	103
Малгобекски	80	109
Надтеречни	76	109
Назрановски	69	100,5
Наурски	76	97
Ножай-Юртовски	82	57
Советски	106	161
Сунженски	73	111
Урус-Мартановски	81	97
Шалински	74	103
Шелковской	84	110
г. Грозный	60	104
Республике гIолла	75	100,7

ШЕКАРА СВЕКЛАНА — ЛЕРТТIА ГIУЛАКХ

Укх шера 1-гIча апреле КПСС Нохч-ГIалгIай обкома бюроси республика Министрий Советои цоцам бир: «1975 шера шекара свекла дукхагIа яккхаран кийчъяран кхы тIа а де дезача гIулакхий хьакъехьа».

Вай республика колхозашкеи совхозашкеи белгал а даь чакхдоахаш да шекара свекла дукхагIа яккхара йола планаши тIайийца социалистически декхараши толаме кхоачашдергдола хьалда гIулакхаш.

ВIашагI а елла болх беш я шекара свекла кхею 34 механизированни звено. Массе звенога дIеннай эшаш йола тракторaши кхыйола юртбоахама техникеи. ХIаьта из культура кхееарш шоай гIулакх дика хсвш. йоккха балха говзал йола нах ба. Цу звеноша укх шера дIайийнай 9247 гектара тIа шекара свекла, планагIа 9100 гектар йолча. Белгалдаккха деза, агротехника ерриги бокъонаш йизза кхоачаш а еш, из культура дIайийнилга.

Укх шера догIа кIезига дийлха дале а, дукхагIа йолча районашка дика хьалтIаяьннай шекара свекла. Из дIайийнача дерригача лаьтта механизированни шаровка яьй. хIаьта 80 процент йола шекара свекла нийлхъяьи цкъара оасар даьи я. Цхьадолча боахамашка дIаболабеннаб цу культурана шозлагIа оасар де.

Шекара свеклана дика йоакхо еш хиларца вай республике хьоцхаме я Урус-Мартановски района «Горец» совхоза шоллагIа отделени (управляющи С.-А. Умалатов). Укхаза 200 гектара тIа дIайийнай шекара свекла. Ала хIама доацаш оасарах цIена да кхаш. Гуш да, отделене кулгалхоша а специалисташа а цу гIулакха дика терко яьлга, хургболча хьувкъамах уж дог лазаш болга.

— Са звенона укх шера тIачIоагIъяьй 100 гектар шекара свекла, — йоах звеньевойс Саев Хьасана. — Дукха болх баьб оаха из культура дика хьувкъае гIерташ. Гурахьа зяба аьхачул тIехьагIа лаьттан хIара гектара тIа 25 центнер шолдаьша кхои 5 центнер минеральни удобренеши ехкар оаха. ХIаьта бIаьсти яьлча а доагтIаш дола Iунал а деш дIайийра са звенос шекара свекла. ХIанз бIарг хьесташ дика хьалтIаяьннай из. Тхо тешаш да планагIа 200 центнер йолча, хIара гектара тIара 250 центнер мерза овлаш чуэцаргда аьнна оахош денна дош кхоачашде тхоай низ кхоачаргхиларах.

ХIанз кхай тIа минеральни удобренеш тоссаш ва Х. Саасв. НормагIа 13,5 гектар йолча, цхьан дийнахьа 18 гектара тIа удобренеш товса вIаштIехьдоал цун.

Хьинаре къахьегаш ба цу отделене свеклаш леладераш. Массехк дош ала лов гектарницах Абуева ЗупаIах. Укх шера 3 гектар шекара свекла хьайийцай цо. Ший кхай тIарча свеклана шозза оасар де, из нийлхъе кхийнад цун. Дика хьувкъаш да мерза овлаш. Юкъера лаьрхIача 95—100 эзар баьцовгIа я ЗупаIа доал деча хIара гектара тIа. ПланагIа 200 центнер йолча, хIара гектара тIара 300 центнерал кIезигаIа йоацаш шекара свекла чуэца лаьрхIад цо.

Цхьабакъда, массанахьа а яц шекара свеклана йоагIаш йола йоакхо. Масала, Гудермесски района «Дружба» совхоза йиълагIча отделене (агроном Кадельханов Хизри) 275 гектарах 120 гектар свекла хIалак хинна дIаьннай лерттIа Iунал ца дар бахьан долаш. ХIанз беррига бехк йокъала дIатебилла гIерт отделене агроном Х. Кадельхановн совхоза керттера агроном И. П. Данильченкои. Иштта бехказа бувла гIерте тамаш я-кх шекара свекла паччахьалкхенна дIаялара планаш кхоачашйойя.

Йокъал оттарца хьалхашка нийслу халонаш эшаяра, бокха хьувкъам чубара свеклаш леладерий дог айде, цар хьинар оарцагIдаккха декхарийла ба деррига боахамий кулгалхой.

С. АКАЕВ,
республика юрта боахама министерства воккхагIвола агроном.

РЕСПУБЛИКА ХАЛКЪА ТIАХЬОЖАМХОЙ СОВЕЩАНИ

Селхан КПСС Нохч-ГIалгIай обкома политически просвещене ЦIагIа республика халкъа тIахьожамхой совещани хилар. Цига «Нохч-ГIалгIай АССР халкъа тIахьожамхой органий 1974 шерарча балха итогехи КПСС XXV съезда даха мадоагтIара накъадахара халкъа тIахьожамхошта хьалхашка латтача декхарехи» яха доклад йир республика халкъа тIахьожама комитета председатела **Р. А. Саламова.**

Пренеех къамаьлаш дир: **С. М. Магомадова** — КПСС Старопромысловски райкома хьалхарча секретара, **Ф. И. Василькова** — халкъа тIахьожама Грозненски районни комитета председатела, **С. С. Муталиева** — «Малгобекнефть» НГДУ халкъа тIахьожама группа председатела, **А. И. Ростова** — республика прокурора, **Л. Захаева** — Ачхой-Мартановски района «Лермонтовский» совхоза халкъа тIахьожама группа члена, **А. А. Мереченкова** — СССР халкъа тIахьожама комитета химически промышленноста сектора заведующе; **З. Я. Уланова** — швейни производственни объединене № 1 йолча цеха халкъа тIахьожама группа члена, **М. М. Хакиева** — халкъа тIахьожама Шелковской районни комитета председатела, **М. А. Дорохова** — КПСС обкома секретара.

Совещане республика беррига халкъа тIахьожамхошка кхайкарал тIайийцар.

Халкъа тIахьожама органашка хьинаре болх барах, гучадаьха кхоачамбоацараш дIадахара шоашкара инициативех денали гойтарах 20 халкъа тIахьожамхочоа маьхера совгIаташ делар.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМЕ

КАСТТА — ХОРЖАМАШ

5 июне Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума заседани хилар. Цига дийцар «РСФСР а Нохч-ГIалгIай АССР а Лакхехьарча Советашкен къахьегамхой депутатий моттигерча Советашкен хоржамаш дара кийчо яра хьакъехьара» дош.

Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо белгалдаьккхар, Советашка хоржамаш дара кийчо елга КПСС XXV съезд гулъярах соцам тIайийцача КПСС ЦК апрельски (1975 ш.) Пленума решенеша наьха къахьегамен политически хьинар айдаьча хьалашка чакхдоалаш хилар.

Промышленни предприятей болхлоша социалистически яхь йоаржаяьй 1975 шера а бIарччача пятилетка а заданеш толаме кхоачашъяра, юртбоахама къахьегамхой оарцагIбаьннаб дIайийнача культураштa лерттIа гIулакх дара, царна подкормка ю, хий тох, хьайбашта доакъар Iалашду.

Массанахьа а окружной хоржамий комиссеша, Советашка хоржамаш дара йолча Положенега хьежжа, ший ханнахьа регистраци яьй РСФСР а Нохч-ГIалгIай АССР а Лакхехьарча Советашкен къахьегамхой депутатий моттигерча Советашкен депутаталла харжа оттабаьча кандидаташта. Республике гIолла РСФСР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидат веш 7 сага регистраци яьй, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидат оттаваьа 160 саг, хIаьта моттигерча Советашка — 9356 саг.

Республика городашкеи юрташкеи чакхдоалаш латт РСФСР а Нохч-ГIалгIай АССР а Лакхехьарча Советий, къахьегамхой депутатий городской, районни, юртий, поселкови Советий депутаталла харжа оттабаьча кандидаташца харжархой вIашагIбетталулга. Депутаталла харжа оттабаь кандидаташ харжархоща вIашагIбетталуча Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхоша дег тIара къобалъю Коммунистически парте чура а арахьара а политика, КПСС ЦК Генеральни секретарь новкъост Л. И. Брежнев керте латтача цун ленински Политбюрос чакхдоаха гIулакхаш. Харжархоша пакъзаш тел шоай кандидашта, промышленности юртбоахами дIахо а дегIабоалабара тIадерзадаь наькъаш белгалду, юрташ, районни централши городаши, бахача наха культурно-бытовой гIулакх делга тоадар ловш къамаьлаш ду. Къахьегамхой депутатий городской, районни, юртий, поселкови Советий исполкомаша хьагулду наказаш, уж кхоачашдара де дезараш белгалду.

Республике вIашагIъеллай 550 хоржамий участоки участкови хоржамий комиссеши. Кийчъяь а лостам баь а йоалаш латт хоржамий участкаш, цига телефонаш чуехкаш латт. Дуккхача участкови хоржамий комиссеша балха планаш оттаяьй, комиссе хIара члено хоржамаш хулача дийнахьа де дезар белгалдаьд. Комиссеш Iалашъяьй кхаж тессараш дагарбара мел эшача хоржамий документаце бланкашца.

Кепатеха даьннад Советий депутаталла харжа оттабаьча кандидатий хоржамий бюллетенеш, уж хIанз хоржамий участкашка дIакхухьаш латт.

Республике болх беш я 565 агитпункт. 12 эзар агитатори 3500 политинформатори ва харжархошта юкъе политически болх беш, наха цар дIайовзийт Коммунистически партеи Советски правительствaн чуреи арахьареи политика, социалистически демократе принципаш. Агитатораша, политинформатораша, довереннийчар харжархошта дIадовзийт депутаталла харжа оттабаьча кандидатий производственни а общественни а гIулакхаш. Городашка, районашка, юрташка дIаяхьийтай РСФСР а Нохч-ГIалгIай АССР а Лакхехьарча Советийи моттигерча Советийи депутаталла харжа оттабаьча кандидатий биографеш тIайола дуккха листовкаш.

Цунца цхьана Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо белгалдаьккхар, хоржамашта кийчо еча цхьадола кхоачамбоацараш долга а.

Сунженски района Орджоникидзевски станични Совета, Назрановски городской Совета исполкомаша харжархой спискаш уттаеча гIалаташ дувлийтад, хоржамаш дара долча законо дIадехараша дизза кхоачашдаьдац.

Грозненски, Гудермесски, Октябрьски, Урус-Мартановски а кхыйолча а районашка лерттIа вIаштIехьдаьккхадац харжархой спискашка хьожилга. Цхьаболча харжархоша шоаш бахачара кхычахьа дIаболхача хана кхаж тасса бокъо луш дола удостовереней дIаийдац.

Цхьайолча районашка кийчъяь яьннац хоржамий участкаш. Грозненски районе ахаш гаргга йола хоржамий участкаш кийча яц. Сунженски районе №№ 6, 14, 24 йолча хоржамий участкашка, Наурски районе Калиновски станицерчеи Комсомольское яхача юртарчеи хоржамий участкашка кабинаш оттаяьяц.

Бувзама республикански управленен цунна карарча предприятешен ледара леладу хоржамий участкашка телефонаш чуехкилга. Телефонаш оттаяьяц Веденски, Наурски, Гудермесски а кхыйолча а районий хоржамий участкашка.

Цхьайолча нах бахача моттигашка — Грозненски района Ильински станице, Кень-Юрте, Шалински района Овтара, Сержень-Юрта, кхычахьа хоржамашта хетаяь гойтара агитаци кIезига я. Харжархоща бу массово-политически болх во лел Ножай-Юртовски района Аллероевски, Саясановски, Галайтински юртий Советашка.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо къахьегамхой депутатий городской, районни, юртий, поселкови Советий исполкомаш декхарийла йир РСФСР а Нохч - ГIалгIай АССР а Лакхехьарча Советашкен къахьегамхой депутатий моттигерча Советашкен хоржамаш дара кийчо еча нийсденна кхоачамбоацараш дIадаха.

Советашка хоржамаш делга лакхача политически организационни боараме чакхдоаккхилга Iалашде деза.

ДIахо а шерагIа социалистически яхь йоаржае еза КПСС XXV съезда даха ма-доагтIара накъадахара. 1975 шерен нийслагIча пятилеткан планаш а декхараш а ханал хьалха кхоачашдара.

ШерагIа боаржабе беза харжархошта юкъе беш бола массово-политически болх. Советашка депутаталла харжа оттабаьча кандидатий къахьегамах а общественни вахарах а дукхагIа дувца деза.

Ши ди далалехьа хоржамий участкашта лаьрхIа йола ерригa помещенеш кийчъяьяха еза къахьегамхой депутатий городской, районни, юртий, поселкови Советий исполкомаша, хоржамий комиссей болх вIаштIехьбаккхара новкъостал де деза. Масса а оагIорахьа инструктаж яла еза хоржамий окружнойи участкови комиссей председателаштеи секретараштеи. Хоржамий участкови комиссей членаш хоржамий участкашка дежурнеш хургбола, харжархой спискашца хьожаргбола, кхыдола а мел эшар дергдолаш гIулакх вIаштIехьдаккха деза.

Бувзама производственно-техническии управлени, къахьегамхой депутатий моттигерча Советий исполкомашца цхьана декхарийла яьй хоржамий участкаши комиссеши тешшамеча телефонни бувзамца Iалашъе аьнна.

Республика Лакхехьарча Совета Президиум тешаш я Коммунистически партена гонахьа айхха кхотабенна болча Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхоша хоржамаш долча дийнахь Советашка депутаталла харжа оттабаьча кандидаташа тIехьа цхьа барт болаш кхаж тоссаргхиларах.

«МОЛНИЯ-1» «МАС-2» — СИГАЛА

ТАСС хоам

1975 шера 5 июне цхьан ракетаца-носителаца сигалъяхийтай «Молния-1» яха аргIанара бувзама спутники «МАС-2» яха французски зIамига автономни спутники. «Молния-1», «МАС-2» яха спутникаш лакхаэллиптически орбита тIа яьхай Къилбаседехьарча Полушарера апогей 40890 километр а Къулбехьарча Полушарера перигей 450 километр а йолаш.

Спутникаша Лаьттана гонахьа го боаккх 12 сахьатаи 17 минутаи, орбита оагIора ластар — 63 градус.

«Молния-1» яха бувзама спутник сигалъяхийтай гаьнарча телефонно-телеграфни бувзама системана эксплуатаци елга а хIаьта иштта СССР Центральни телевидене программаш Гаьнарча Къилбаседен, СибарегIен, Дальни Востока, Средни Азе районашка ядача «Орбита» яхача сета пункташка дIакхоачийтилга а Iалашдара.

Космически аренах машара йовхал Iалашъеча радиационни системах боала пайда тахка лаьрхIа я «МАС-2» яха французски спутник.

Космически аренах машара гIулакхашта пайда эцарен тохкамаш дарен даькъе СССР-ай Франценен юкъе цхьана гIулакхаш леладара программага хьежжа сигалъяхийтай «МАС-2» яха спутник.

СССР Лакхехьара Совет гулъярах дола

СССР Лакхехьарча Совета Президиума УКАЗ

СССР Лакхехьарча Совета Президиумо соцам бу:
ИйссазлагIа хержача Советски Социалистически Республикай Союза Лакхехьарча Совета кхоалагIа сесси гулйойла 1975 шера 8-гIча июле гор. Москве.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель Н. ПОДГОРНЫЙ.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
6 июнь, 1975 шу.

15 ИЮНЕ—СОВЕТАШКА ХОРЖАМАШ

ХIАРА ХАРЖАРХОЧУНГА КХОАЧАШ

1975 шера 15 июне хоржамаш дара хьакъехьара РСФСР Лаккхехьарча Совета Президиума Указ кепатехе арадаьнначул тIехьагIа парте Ленински райкомо, юкхьанцарча партийни организацеша шерра пропагандистски массово-политически болх дIаболабир районе бахача наха юкъе.

42 агитпункт вIашатIъеллай районе. КПСС райкома бюро агитпунктий заведующеши цар заместителаши чIоагIбаьб, партийни организацеш тIачIоагIъяьй агитпункташта.

Берригаш а хIана бац аьнна бола заведующеш КПСС членаш, опытни пропагандисташ, шоай болх кхетамца лелабеш бола нах ба. Масала, цхьа шу хинна Iац «Красный молот» яхача завода слесарь В. С. Горбунов агитпунктана кулгалдеш вола. Цунна дика бовз агитколлектива членаш меттел, ший кварталаш а, харжархой а. Из каст-каста хул десятидворкашка, лекцеш еш, докладаши беседаши ю цо.

Нах бахача моттигашка массово-политически болх бара 1100 агитатор къовставаьа юкхьанцарча парторганизацеша.

Шоай ханнахьа кийч а яь, хьайнйиллай еррига агитпункташ. Дукхханешка юкхьанца денз хьинаре болх дIаболабеннаб. Масала, «Красный молот» яхача завода культура ЦIагIарча № 13 йолча агитпункте (заведующи В. С. Горбунов) дика вIаштIехьаьяькхай гойтара агитаци, справкаш тела истолаш кийчдаьд. Цига агитаторий балха учет лелаю, агитпункте деча дежурствана бизза тIахьожам лоаттабу. Агитколлектива балха плана тIа—массава а цхьатарра кварталашка аравалга, улицай чIейи деделга, харжархошта концерташ уттаделца, и, кх. дI.

Сакъердамеи лоархIамен дар В. И. Ленин ваь 105 шу дизара хетадаь Ерригсоюзни коммунистически субботника, советски халкъа сийлахьча цIейна — Сийлахь-боккхача Дай-мехка тIем тIа Котало яьккха 30 шу дизара, кхыдарашта хетадаь агитатораш бахача наха юкъе арабовлар.

Нах бахача моттигашкарча агитколлективашка болх бераш верригаш а бIаь гаргга агитатор ва. Хьинаре болх беш я юкхьанцарча парторганизацей секретарий Совет.

Ший болх лерттIа вIаштIехьбаьккхаб консерви заводерча № 5 йолча агитпункто (заведующи Ф. Ф. Соломатина).

Балха плана тIа — массава а цхьатарра кварталашка аравалга, лекцеш ешилга, беседаш елга, депутаталла харжа оттабаьча кандидаташца вIашагIбетталуга. Сайренашка Iалаьмате дукха харжархой хул читательски конференцешка, кинофильмашка хьажа баьхке, къонача харжархой сайренаш санна йолча мероприятешка гуллий. Кварталашка болх беш верригаш а 50 гаргга агитатор ва. Хоржамий гIулакха массава а цхьаттара массехказза бахача наха юкъе арабаьнна хинна уж.

Агитколлективаша болх дика бу № 37 йолча (учета механизаце техникум), № 39 йолча (кооперативни техникум), № 22 йолча (№ 22 йола юкъера школа), № 28 йолча (№ 19 йола юкъера школа), № 14 йолча (ГПТУ-3), № 15 йолча (ГПТУ-5), кхыча агитпункташка.

Еррига агитпункташ хоза кийчъяь я. Чуухарий гIулакха вIашагIтехад керда газеташ, журналаш, радио, дукххача агитпункташка телевизораш я. Чуваьлча сапаргIатдоал, масала, госплемстанце цIеношкарча № 2 йолча агитпункте. ПаргIата, товргйолча тайпара кийчъяь я из. Пенашца хьалдийтта доахк ловунгаш, плакаташ, тIауллаш тайп-тайпара литература а долаш справкаш тела истол латт. Нах баххача моттигашка беча массово-политически балхаца цхьаккха дош шоай теркама кIалхардалийтац цу агитпункта тIачIоагIъяьча 1436 автоколонни молкомбинатеи парторганизацеша.

Парторганизацей массово-политически балхо чулаьцад КПСС XXIV съезден цул тIехьагIарча ЦК Пленумий решенешта, КПСС ЦК Генеральни секретара нов. Л. И. Брежнева даьча къамаьлашта, аргIанара парте XXV съезд 1976 шера гулъелга оттадаьча КПСС ЦК апрельски (1975 ш.) Пленума решенешта пропаганда елга.

Шоай керттера уйла нийслагIча пятилетке вай мехка даьхача толамашта, Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхошта карагIдаьннарашта пропаганда яра тIаерзаю агитатораша. Дувца хIамаш да цар къахьегамхошта, кварталашка бахача наха. Эггара тIехьагIара хоржамаш хиннечул тIехьагIа дIаяхача хана дукха хувцамаш хиннад. Болх бе йолаеннай керда заводаш, хьахиннай нах чубахача цIеной керда кварталаш, хьайийллай тикаш, бытовой гIулакхаш ду предприятеш.

Агитколлективаша шерра пайда эц нах бахача кварталашка массава а цхьатарра аравалар, хаттарийн жопийн сайренаш, къонача кагирхоша салоIа сайренаш, тематически сайренаш, кхьяраш санна йолча балха формаех. Масала, консервни завода клуберча № 5 йолча агитпункте хоза чакхьяьлар «Деналеча гIулакхашта тIахьех Iа, комсомольски билет» яха тематически сайре.

Массово-политически болх къаьстта чIоагIбелар Ерригсоюзни коммунистически субботника, деррига халкъа цIей — сийлахь-боккхача Дай-мехка тIем тIа яьккхача Котало 30 шу дизар деззара кийчо еча денощка. Масала, массе метте политдн долча 17 апреле бахача наха юкъе араваьлар 695 политинформатор, 1336 агитатор. Беседаш еча дахъа лаьцар 35 эзар совгIа саго.

«ЦIе шоаттди» хьатIаоттале хьалххагIа беррига агитатораши политинформатораши цхьатарра наха юкъе арабаьлар В. И. Ленин ваь 105 шу дизара хетаяь беседаш яра. Нах бахача моттигашка беседаш йир цу дийнахьа 2 эзар агитатори политинформатори.

Укх тIехьарча хана чIоагIъеннай районе лекционни пропаганда. 1600 совгIа лекций йийшай къахьегамхоштеи бахача нахан, болх беш я 8 кинолектори, цIагIара 12 лектори.

Лекционни пропаганда яра гIулакха «Знание» яхача общества юкхьанцарча организацеех ког гIортолга ю партийни организацеша. Царех эггара хьинарегIа болх беш я «Красный молот» яхача завода, «Автоспецоборудование» яхача опытно-экспериментальни завода, Грозненски ремонтно-механически завода, «Грознефтегеофизика» яхача треста, бурув тохара балхий Грозненски управлене, Грозненски мехкдаьтта института, Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен университета организацеш.

Цхьабакъда РСФСР-ен Нохч-ГIалгIай АССР-ен Лаккхехьарча Советашка а къахьегамхой депутатий моттигерча Советашка а хоржамаш даре кийчо еча юкъагIа нах баххача моттигашка беча массово-политически балха тIа хIанз а даь даланза дукха хIамаш да. Цхьайолча агитпункташка хIанз е тIехьа леттIа дIаболабаьбац хьинаре, творчески болх. «Чечингазстрой» треста № 1 йолча СпецСМУ клуберча № 27 йолча агитпункте формально оттаьй балха план, дежурство леттIа вIаштIехьдаьккхадац. Агитаторий балха учет лелаеш дола журнал дац, царца инструктаж яц.

Цу агитпунктана тIачIоагIъяь партийни организацеш балхаш дIахьажац. Дукха ха боацаш хиннача КПСС райкома бюрос ший заседане наьха санна бехк бир партийни организацей секретарашта агитпункта балха тIа кхоачамбоацараш хилийтар бахьан долаш. ХIанз тоадаьд цигара гIулакхаш.

Хоржамаш хила ши кIира а ха йисаяц. Цудухьа шоай махулла депутаталла харжа оттабаьча кандидатий биографеш, мехкен доазол дехьеи хула событеш хIара харжархочоа дIайовзийта гIерташ ба агитатораш укх деношка.

А. БЕЛЯКОВ,
КПСС Ленински райкома пропагандаи агитацеи отдела заведующи.

ХОРЖАМАШТА ХЬАЛХАРЧА ВАХТЕ

Укх деношка дика къахьегама толамаш доах къахьегама вахте эттача грозненски вагонникаша.

Къаьстта дика къахьег промывочно - пропарочни станце болхлошеи специалисташеи. Цистернаш цIеньечара 6 процент тIехкхоачашъю шоай нормаш. Цул совгIа, мехкдаьтта продукташ чуйоттара йола хIара цистерна хьанал 40—60 минут хьалха йила цIенйий йоаккх. Планал 15 процент совгIа лакхъяьй къахьегама овсарле, планал совгIа дукха пайда баьб.

Укх деношка социалистически яхье хьалха латташ хьавоагIа цистернаш юлаш вола болхло Алиев, Монтаев, Кузьмин, слесарь Эздиев, иштта кхыбараш а.

* * *

Толамца дIахьош ба хоржамашта хьалхара къахьегама вахта грозненски депо болхлой. Укх деношка доккха гIулакх карагIдаьлар тепловоза машиниста Котенко Владимира кулгалдеча локомотивни бригадана. РасписанегIа дIакхачийта ма еззара дIакхачийтар цо планал совгIа 1428 тонн мухь тIаьбола состав.

Иштта планал совгIа 1846 тонн мухь дIа-хьа бихьар Кондратьев Вениамина кулгалдеча локомотивни бригада а.

Планал совгIа дукха мухьаш дIа-хьа дихьад В. Вартанова, О. Грязнова, Н. Соколова кулгалдеча локомотивни бригадаша, иштта кхыча бригадаша.

Г. АНОХОВ.

№ 11 ЙОЛА «АГИТАТОРА БЛОКНОТ»

Кепа а теха дешархошкеи «Союзпечата» киоскашкеи дIаухийташ я КПСС Нохч-ГIалгIай обкома пропагандаи агитацеи отдела «Агитатора блокнота» аргIанара, цхьайттагIа номер.

Передовой статья «Агитаце укх деношкара керттера декхар» аьнна я. Коммунистийн парте боацарийн кандидатий блока тIехьа пропаганда йоалжаяра декхарийн белгалдоах цу тIа.

Блокнота тIа кепатох РСФСР Лаккхехьарча Совете депутаталла харжа кандидаталла оттабаьча В. Г. Ржевскаяй, М. Ш. Баматгиреева, Ф. Е. Титова, П. Х. Хусановай, Х. Х. Бокова, В. М. Мосиенко, Р. В. Вахаева биографешта цар фотографешца цхьана.

«ЛоархIаме даташ» яхача рубрикана кIал я яйгача промышленностен медицински болхлойн Деношта хетаяь фактайи цифрайи подборка.

«Пятилетка тIеххьарча шера хьувкъам балхаш дика вIаштIехьдаьха чуэпаргба вай» яхача рубрика чулоац НГIАССР юрта боахама министра Д. Завгаева «Деррига а кIимарса тIадерзадаь» аьннеи КПСС Грозненски райкома секретара Т. Ахматхановас «Iоаьнча опытах шерра пайда эцаргба» аьннеи яззъь статьяш.

КПСС обкома инструктора Е. Григорьева статья «Даим санна цкъа хула политдн» яхаш я.

Блокнота тIа я хоржамий кампанена хетаяь хроника.

ХАЛКЪА КАНДИДАТАШ

Шоашта юкъера дикагIчарех 18 саг Грозненски городской Октябрьски районнии Советашка депутатий кандидаталла оттабаьб Грозненски тепловозникаша. Уж ба машинисташ, пар гIончаш, слесараш, кхыбола шоай гIулакха дика говзанчаш.

Магомадов Валид Анарбекович тепловоза машинист ва. Дукха дег тIара дика дешаш аьлар цох собране гулбеннача цун новкъосташа. Юкхьанца слесарь волаш дIаболабир Вахида ший болх, балха тIера ца воалаш техникума сайрийнарча отделене дешаш хилар.

Цул тIехьагIа машиниста гIонча, хIанз машинист, коммунистически къахьегама ударник ва. Укх шера цун бригада коллективо ши тонн дизельни доагор кходаьд. Магомадов — депо парткома член.

Вай городе дика вовзаш ва горсовета депутат тепловоза машинист Потемкин Виктор Петрович. Грозненцаша хьалльаца ба вай город образцови хьале хилийтара низ мел кхоачар де хIаране аьнна бола цун тIахьехам. ТIехдикача машиниста ханнахьа кхача езача дIакхоачийт поезд, кхом бу доагора. Шу доладелча гIоне цо кулгалдеча бригада коллективо кхо тонн дизельни доагор кходаьд.

В. П. Потемкинан В. А. Магомадован къахьегамхой депутатий грозненски городской Совета депутатий кандидаташ беш тешам беннаб новкъосташа.

Иштта, Октябрьски райсовета депутаташ хила кандидаталла оттабаьб тепловозашта подъемочни ремонт яра цеха маляр Айпаева Тамара, лаборантка Жукова Любовь, машинист-инструктор Копев Николай, иштта кхыбараш а.

КХОАНА—ЯЙГАЧА ПРОМЫШЛЕННОСТА БОЛХЛОЙ ДИ

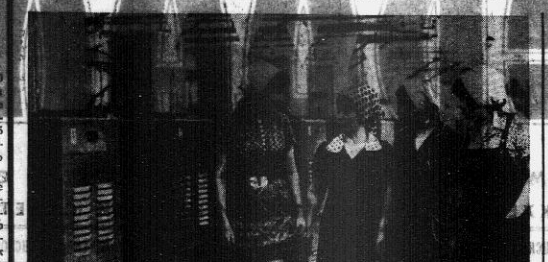

Донецки боамбе-каьхата комбинат — нийслагIча пятилетка ударни гIишло. Предприяте чакхдоалаш латт тIехьара йола отделочни производство хьалъяра балхаш. Болх беш йолча цехий къонача коллективаша толамца кареерзаю производственни мощносташ. Текстильщикаша ханал хьалха кхоачашду планал совгIа йола продукци арахеца аьнна шоаш тIайийца шера декхараш.

Къахьегама овсарле лакхъяра керттера резерв а хинна дIаэттаб комбинате дикагIа йолча прядильщица Проскурина Лилияй инициативагIа дIаболабенна многостаночниций болам. Цун дукхагIа йолча подругаша, хьалха латта опыт а Iомаяь, нормах белгалдаьчул совгIа цаI-ах шозза дукхагIа карх боаккх.

Комбината еррига прядильни машинаши ткацки станокаши кхы а массагIа йолча скороста тIа яьхай.

Укх шера керда мощносташ балха юкъеяхьара чотах кховзткъа миллион совгIа погонни метр кIада арахецаргда предприяте — соахкарчул шозза дукхагIа.

Проскурина Лилия Николаевна — Донецки боамбе-каьхата комбината дикагIа йола прядильщица, цу отрасле массанел дикагIа къахьегама овсарле лакхъе карагIдаьннад цунна. Норма кхоъ йолча ворхI прядильни машина тIа болх бу цо.

СУРТА ТIА: (юккъеръяр) прядильни цеха къонача болхлошца я Проскурина Лилия Николаевна.

В. ЗУФАРОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

ДIАХО А ЛОАРХIОРГДА ДЕКХАРЕХ

НийслагIа пятилетка чакхйоалача шера дика производственни толамаш доах Назрановски райпромкомбината коллективо. Укх шера биъ бетта валовни продукци арахецара план тIехкхоачашъяьй. ПланагIа 440 эзар сома маьхеи, социалистически декхарех 465 эзар сома маьхеи арахеца езача 560 эзар сома маьха арахийцай продукци. ПланагIа 430 эзар сома маьхеи социалистически декхарех 480 эзар сома маьхеи маьхал яккха езаш хинна продукци 517 эзар сома маьха яьккхай. Дикка лохбаьб продукцега дIабода мах. Хьалхарча квартале еррига комбинате гIоала лаьрхIача 128 эзар сом пайда баьб. Цунга хьежжа лакхденнад болхлоше пайду алапи а. Дукха коллективаш я комбинате тIехдика къахьегама толамаш доахаш. Масала, ТIой - Юртарча барзкъаш тегача цеха коллективо массаза кхоачашду тIайийца социалистически декхараш а паччахьалкхен план а. ДикагIчарех ба укхаза къахьегаш бола швея-мотористкаш Картоева Люба, Чумакова Лида, иштта кхыбараш е. Шоай нормаш хIара дийнахьа 120—130 процент кхоачашъю цар.

Экажкъонгий-Юртарча трикотажни цеха коллективо биъ бетта план 147 процент кхоачашъяьй. Массаза тIехкхоачашду шоай декхараш цеха закройщицас Албогачиева Лидас, болхлоша Хамхоева Маликата, Арапиева Аьсета, Добриева Лизас, иштта кхычар а.

ПланагIа 90,7 эзар сома маьхеи социалистически декхарех 101 эзар сома маьхеи арахеца езаш хинна продукци укх шера биъ бетта 137,8 эзар сома маьха арахийцай.

Воштa аьлча, план 136 процент кхоачашъяьй Экажкъонгий-Юртарча трикотажни цеха коллективо. Уж толамаш дахийтара чIоагIа новкъостал ду барзкъаш тегачен трикотажнин цехий коллективашта юкъе яьржача социалистически яхьо.

Цу яхье хьалха латташ хьабоагIа барзкъаш тегача цеха болхлой Арапиева Хава, Хашагульгова Райшат, Нальгиева ПаьтIамат. Шу долалуш пхе бетта план Котало Ди тIа кхоачаш кхоачашъе аьнна тIайийца социалистически декхараш толамца кхоачашдир цар.

Барсукински ткацки цеха коллектив ТIой-Юртарча барзкъаш тегача цеха коллективаца социалистически яхье яьнна я. Яхье хьалхалатташ хьабоагIа ткачихаш-комсомолкаш Цуроева Лида, Мальсагова Iамарет, иштта кхыбараш.

Каста хургйолча КПСС XXV съезда сийленца накъабахара Назрановски райпромкомбината болхлоша, инженерно-технически болхлоша, гIулакхерчар шоаш тIайийцача встречни планага [illegible] хьажа а хьежа керда, кхы а доккхагIа декхараш тIайийцад: валовни продукци арахецара шере план 20 декабре кхоачашъе, ихе шера декхарел совгIа 100 эзар сома маьха продукци арахета.

ПланагIа арахеца езачул кийчъяь арахеца бахача наха эшача товарех йола керда пхе тайпа продукци. Шоай декхарех кхы дIахо а толамца лоархIабергхиларах тайша накъабоагIа тха комбината болхлой шоай цIейна.

М. ЛОТЫРОВ,
Назрановски райпромкомбината директор.

ДЕРРИГА А НАЬХА ДУХЬА

«Пятилетка керттера декхар сенах латт аьлча, — йоах КПСС XXIV съезда Директиваш тIа, — из латт, халкъа вахара матеральнии культурнии боарам лаккхача темпаегIа социалистически производство дегIаккхувлара, цун эффективность лакхъяра, Iилма - технически прогресса, къахьегама овсарле сихагIа алсамъяхара ларда тIа дикка айбелга Iалашдарах».

Из лоархIаме социально-экономически декхар кхоачашдеча доккха дакъа кхоач наха эшарга хьежжа дола товараш хьаде дезаш йолча яйгача промышленностага.

Яйгача промышленностага кхоача из къаьстта дакъа теркал а деш, 1966 шера 3-маерча СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Указаца дезде оттадаьд хIара шера июнь бетта шоллагIча кIирандийнахьа белгалдоахаш дола яйгача промышленноста болхлой Ди. Укх шера 8 июне дезду из.

ХIанз яйгача промышленноста тоъал дукха я хIанзарча технологически оборудованеца кийчъяь, къахьегаш 4 миллион совгIа болхлой, инженераш, техникаш, гIулакхера нах а болаш йола йоккхий предприятеш.

Халкъа эша товараш дукхагIа хьадара гIулакха юкъе дизза дакъа лоац Нохч-ГIалгIайчен яйгача промышленноста болхлоша. Вай республике из дакъа хьахулйит хIамаш тегача Грозненски производствай объединене, Грозненски кога гIирсийи Назрановски трикотажни фабрикаша. ХIанз г. Грозне хьалъеш латт шера 2,2 миллион пар кога гIирс арахецаргбола кога гIирсий фабрика.

Паччахьалкхен план кхоачашъяра лоархIамегIара хьал коллективаш оарцагIйоахилга хилар кхета а деш, республика яйгача промышленноста предприятей партийнии профсоюзнии организацеша массаза а чIоагIа уйла тIайохийт цехашта, участкашка юкъе санна, иштта къаьст-къаьстача болхлоштеи инженерно-технически болхлоштеи юкъе а производственни мощностех биззагIа пайда эцар з, къахьегама овсарлен хьаеча хIамай дикали лакхъяр духьа социалистически яхь йоаржаяра.

ХIанз республика яйгача промышленносте болх беш вола 5,7 эзар гаргга саг социалистически яхье дакъа лоацаш ва.

Болхлой, гIулакхерча наьха, инженерно - технически болхлой доккхача къахьегама хьинаро Iалашдир 1974 шера паччахьалкхен планаши тIанийца хинна социалистически декхараши республика яйгача промышленноста еррига предприятеша кхоачаши тIехкхоачаши делга. Планал совгIа хьаяьй цар 1173 эзар сома маьха хIамаш.

Къаьстта дика толамаш даьхад хIамаш тегача производствай Грозненски объединене коллективо. ЦIаккха а мел ца болийташ шерра-шера дика лелабу болх цу коллективо, паччахьалкхен планаши социалистически декхараши кхоачаш а тIеххкоачаш а ду. 1974 шера 104 процент кхоачашйир цо продукцена реализаци яра план, къахьегама овсарле лакхъяра — 103 процент, хIаьта цхьан болхлочоа лоархIаш беш бола болх 4 процент алсамбаьккхар 1973 шерарчул.

Объединене планал совгIа хьа а яь реализаци яьй 1126 эзар сома маьха йолча тийга яьча хIамашта, продукци хьаярга бода мах лохбарах 100 эзар совгIа сом кходаьд, планал совгIа ах миллион гарггача сома пайда баьб.

Объединене тийга хIамаш тIехдика хиларца белгалйоалаш я. цудухьа республике бахача наха санна, иштта цун доазол арахьа а чIоагIа хоатташ а я. ХIанзле а 25 изделена паччахьалкхен дикала Знак еннай.

1974 шера лелаяьча социалистически яхьа итогаш дика хиларах республикански Сийлен Доска тIа яьккхай объединене коллектив.

Болх дикка тоабаьб Грозненски кога гIирсий фабрика коллективо. 1974 шера планал совгIа 13 эзар пар кога гIирс хьа а баь, 45 эзар сома маьха йолча продукцена реализаци йир цо, къахьегама овсарлен план 107 процент кхоачашйир.

Яйгача промышленноста болхлоша болх дика дIаболабаьб 1975 шера — нийслагIча пятилетка тIеххьарча шера. Цар укх шера 4 бетта планал совгIа хьа а яь реализаци яьй: 911 эзар сома маьха йолча продукцена, бIарччача шера тIанийца хиннача декхарегIа лаьрхIача 762 эзар сома меттел.

Биъ бетта планал совгIа арахийцай 188 эзар пазата хIама, 9 эзар пар кога гIирс, 644 эзар сома маьха тийга яь хIамаш.

Къаьстта дика холуш тоабаьб болх цIаккха а план кхоачаш ца еш хиннача Назрановски трикотажни фабрика коллективо. Пазата хIамашта реализаци яра план соахке а кхоачашйир фабрико. Укх шера 4 бетта цо хьа а яь планал совгIа реализаци яьй 209 эзар сома маьха продукцена, хIаьта соахка реализаци яьчунца нийсича 84 процент дукхагIа; еррига хьаяь продукци 93 процент дукхагIа хиннай. Цхьан болхлочоа лоархIаш хьабеш бола болх шозза дукхагIа ба. ГIадвуташ хIама да цхьаькха а: укх тIеххьарча хана пазата хIамай дикал тоаллар бахьан долаш наха дукхагIа хоатташ я уж, реакламацеш дикка кIезигьеннай.

Яйгача промышленноста предприятешка дукха ба къахьегам дукха безаш бола башха-дика нах.

Социалистически яхье хьалха латт хIамаш тегача производствай объединене № 1, № 2, № 4 йолча цехий коммунистически къахьегама сийлен цIи лелаю коллективаш.

Назрановски трикотажни фабрике дегаоидле, производства маякаш ба тай хьувзача машиний вязальщица Барахоева Жабраила Зати, вязальщицаш Эльджаркиева Раян, Оздоева Лемкан, хIамаш тега Данкиева Хьанифа. Грозненски кога гIирсий фабрика III степена Славе орден лелаю прессовщица Шарапова Нинель Макаровна, строчильщица Кучерова Любовь Демьяновна.

Къахьегаме башха дика толамаш даьхад хIамаш тегача производствай объединене швеяша-мотористкаша Ткаченко Мария Николаевнас, Чиркова Валентина Михайловнас, шоай пятилеткаш 1974 шерре а кхоачашъяьча дукхача кхычар.

Цунца цхьана белгалдаккха доагIа, республика яйгача промышленноста предприятеш шоай болх хIанз а бокъонца КПСС XXIV съезда решенешка хьежжа вIаштIехьбаьккхаьнна ца хилар, производство айяра, кога гIирсий, тийга яьчеи пазатеи хIамай ассортимент шерьяран дикал лакхъяраи долча кхоачамех бизза пайда эцаш ца хилар.

Республика яйгача промышленноста предприятей партийнии профсоюзнии организацей, боахама кулгалхой декхар да хIара болхлочуни инженерно - технически болхлочуни, еррига коллектива низаш къахьегама овсарлеи производства эффективности мамогга дукхагIа лакхъяра тIадерзадар, производственни мощностех, къахьегамеи материальнии ресурсех пайда дикагIа эцар, хьадеча товарий дикал лакхъяр.

Болхлой, гIулакхерча наьха, инженерно - технически болхлой къахьегамеи политически хьинар мамогга дегIаккхувланзеи хьаллацанзеи, социалистически яхь дикагIа вIаштIехьъяккханза а цун низ айбанза а баргбац.

Шеко яц, республика яйгача промышленноста болхлоша шоай деррига низаш, знанеш, опыт 1975 шера — нийслагIа пятилетка чакхйоалача шера шоашта хьалхашка латта декхараш толаме кхоачашдара тIаерзаергхиларах.

М. ЛЕЩЕВ,
КПСС обкома яйгача, кхачан промышленноста, торговле отдела заведующе заместитель.

НАЬХА ДЕГАШ ГIОЗДОАХАРАШ

Хоза тийга, тIадийхача товш долча барзкъо моллагIча сага сибат а куц а доакх. Иштта болх бе гIерташ ба Грозненски швейно-производственни объединене Ковалева Антонина Ильиничне керте латтача шоллагIча цеха хIамаш тегараш. Каст-каста цеха технологаш, конструктораш хул шоай барзкъаш лохкача тикашка. Наха еча замечанешка ладувгI, цеха продукци дIа миште йода хьожаш дагабувд тикай продавецашца, дика дIадолаш доацача барзкъан модель сиха хувц. Иштта къахьегарах цехе деш мел дола барзкъаш лакхарча сортагIа да, пятилетка шерашка цхьаккха рекламаци кхаьчаяц цига тийга барзкъа во да аьнна. Дукха ха йоацаш ясле ухача бераш лаьрхIа цига тегача кочамашта паччахьалкхен дикала Знак еннай.

Тега барзкъа хозагIа, тIадийхача товш, наха чIоагIа хоатташ болча бесагIа хилийтара а дукха балхаш ду цеха кулгалхоша. Цу гIулакха тешал деш да ер масал. Соахка яйгача промышленноста болхлой цIей дездаьчул тIехьагIарча цхьан шера цар кийч а яь барзкъаш тега доладаьд бIаь гаргтача кердача моделах.

Барзкъаш дика хиларах кхоачамбаь Iеш яц цеха коллектив. Цо тIагIертта къовсам лоаттабу уж дукхагIа, дIадодар кIезигагIа долаш хилийтара. Из керттера лерхI коммунистически къахьегама сийлен цIи лелаеча цехерча ялхха участка хIамаш тегараша. ХIара бетта итогаш ю яхье баьннараша деьхача толамий. Деррига производственни технико-экономически хьокхамаш, къахьегамен производственни дисциплина дикагIа йолча участка коллективана хьожаю карера-кара тела ЦIа вымпели ахчан премии. Укх тIеххьарча бетташка из деза совгIат карара па доалийташ лелаяечарех я Арзуманян Люиса Багратовна керте латтача участка коллектив.

Шоайла яхье балараш совгIа цеха болхлоше шерра социалистически яхь йоаржаьй швейно-производственни объединенена чуйоагIача яллагIча цеха хIамаш тегараша. Цу яхье а хадданза хьалха латташ хьабоагIа шоллагIча цеха болхлой.

Иштта къахьегача хIамаш тегараше дика къахьегама совгIат кийчдаьд яйгача промышленноста болхлой дезача цIейна. Товарни продукци арахецара пхе бетта план 105,5 процент кхоачаш а еш, планагIа лаьрхIачул совгIа цар арахийцад 20 эзар тайп-тайпара барзкъа. Укх деношка хеммленах кхалнаьха кочамаш хьае болабеннаб цехе.

Къаьстта чIоагIа дог гIоздаьнна накъабаьккхаб шоай дезача денна хIанзле ихе шера задани кхоачашъяь бола болхлой. Уж санна бараш цига къахьегача ши бIаь сагах ахаш совгIа бараш ба. Царех ба хIамаш тега мотористкаш Вартанова Эмма, Богун Анастасия Михайловна, Иванова Валентина, Мурзина Анна, Погребняк Нина, Вахтина Анна, кхы дукха бараш а.

Б. КОСТОВ.

Пакруойски района «Павосарис» колхозе нах сакъердаш ба: Литовски ССР Паччахьалкхен филармоне филиал хьайийллай культура ЦIагIа. Хьалхарча концерте укхаза баьхкар СССР халкъа артист В. Норейко, «Сутартине» яхача республика заслуженни артиста П. Тамошайтиса кулгалду Литовски консерваторе халкъа инструментий ансамбль.

ХIанз из кхоалагIа филиал я Литовски филармоне — бурош деча Вильнюсски заводен шиъ республика колхозашкей.

Дукха нах ух филармоне концерташка ладувгIа а хьажа а. Цу гIулакхо торо хулийт къахьегамхошта музыкальни культура кхетам бола а царна музыка езаллийта а.

СУРТА ТIА: «Павосарис» яхача колхоза кхаш леладераш накъабаьхкаб СССР халкъа артиста В. Норейкона.

Т. ЖЕБРАУСКАСА сурт.
ТАСС фотохроника.

ДIАЯХАЧА ЗАМАН ВОЧА ГIУЛАКХАШТА ДУХЬАЛА

ЗУЛАМА ДУХЬАЛА— ЦХЬАН БАРТАЦА

Вай мехка коммунистически общество хьалъеча хьалешка ирагIа отт малар тIехдоахкха ца дерах дола дош. Менна беха болча маьха, ховш ма-дарра, общественен паччахьалкхенией хьалхашкара бехктокхам бов, зуламаш ду, обществана духьалара кхы тайпа гIулакхаш леладу цар. Малар тIехдахар — из зулам да, дегала хьалхашка а, обществана хьалхашка а. Эхь тIакхоачадеш дола эйш, кIезига гIулакх да из. Малар тIехдоаха нах берригаш а социально хьерамe ба: уголовни бехк беш дола зуламаш дераш а, адамий сибатах а баьнна, улица тIа е автобуса чу доккхала санна бIеха мотт бувцараш а. Уж берригаш а вай общества моастагIий ба, цудухьа царна доагIар де деза дуккха а цуккагIа болча саккхетамеча наха.

Нах боабарах, хала човнаш ярах къоал дарах уголовни бехктокхаме увзача нахах дуккагIбараш къаракъ менна беха болаш уж зуламаш даь хул. Харцахьа даьча зуламех 80—90 процент маларах дий хул. Тохкамбича гучадаьннад, дуккхачарна шоай мукъача ханах нийса пайда эца а ца ховш, духхьал малар молаш из дIайохийташ хилар. МагIалбике ваха С. А. Ивановн А. И. Шевцовн, шоай болх чакх ма-баьлдиге къаракъ мала Iохайшаб, юха, багIаш малар керте а даьнна, урсаш а даьха шоайла лата болабеннаб, хIаьта цигга тIехкаьчача, шоаш вIашагIа къорастабе веннача дружинника Козловна йийттай цар. МагIалбикерча городской халкъа судо 1974 шера 24 декабре С. А Ивановна 4 шуи А. И. Шевцовна 3 шуи ха техай лийца боахкаш яккха.

Цхьашабараштта малара бахьан хул алапи хьаэцача деноех: моллагIча цIейх, бовза нах хьаккхийтача, и. кх. дI. Халахете а, уж бахьанаш мога а деш, мала дог этта шоашта тIехьабувлараш а корабоагIа царна.

Медвытрезвителе боалабьрех 80 процентo шоашка хаттар дича бакъдаьд, хIара алапи хьа массаза эц къаьста е балха тIарча новкъосташца шоаш молаш хилар.

Уж гIулакхаш дукхагIа даржара новкъостал ду цхьан хIамо: цхьаболча мастерашта, бригадирашта, кадрови болхлошта хет, из бакъахьара а нийса а гIулакх да аьнна, цунна бахьан увттаду, «цу тайпарча гIулакхаша коллектив кхотаю, наьха барт тоабу» яхаш. Цар теркалдац, йохкаенначa кIийлен тIа кхотадаларо е гIулакхa аьттув боаккхаш а, е кхоанен саг нийса хьалкхевара новкъостал деш а ца хилар, хIаьта малар тIехдахаро дуккхеча къале саг доккхийча зуламашка кхувлаш хилар. Къаракъо хулиган ваьа Грозненски мехкдаьтта института студентах Салтыковх. Массаза а сенна, Ленина улицагIа № 30 йолча цIеношкарча мехкдаьтта института общежите молаш вагIача хана бIехагIа йола хулиганство хьахьекхай цо, Харьков яхача студентах лата волавалара. ХIаьта вехача сагацара гIулакх шийна хьаштдоацандаь везда кIалхарвале венна студент шоллагIча этажа тIара чу а кхийтта, цигга венна дIеваьннав.

Веха нах бахьан долаш къаьстта чIоагIа бала хул берашта. Уж дукхагIа йолча хана наьъ вIовхале йоазаш дус, дегIадахкара шоай ханнерча берел эсалагIа, цIимхара, нахах ца тешаш хул, зуламерча наькъа тIа дакха аттагIа да. Къаьстта терко е еза дий вIаштIехьа боацача берий. Цу гIулакха къаьстта новкъостал эш общественни воспитателешкахьара — Дай-мехка тIемeи къахьегамеи ветеранашкахьара, кагирхой организацешкахьара, балха тIарча а школерча а новкъостанкахьара. Цу тайпара дезал шоай ханнахьа хьагучабахарo цар даьшта де доагIар дари — бера кхетам балара Iоаткъам беш дола гIулакхаш юхетохара эгара лоархIамегIара хьал.

Кхуваш воагIача, зулам дарах чувелла воаллача цхьан кIаьнка яздаьча письмо тIа йоах: «Са дай нанеи да, цхьабакъда вахера нийса никъ сона хьахьокха таргара а кхоаччара а нах хиннабац са. Дай нанен массаза а деха хулар. Тховй цIагIа Iимерза къамаьл хиннa, хьаэца мегаргйола хоза оамал гойта моттиг дагаягIац сона. Цхьание а аьннадац сога со мишта, мишта хила веза. Новкъостий во бар са. Сона хIама ца ховлга а ховш, тайп-тайпарча зуламашта юкъеувзар со цар, дечкъораш дайтар, хIаьта аз даьчох шоашта пайда эцар. Ишта зуламаш а леладеш, юххера а ухказа кхаьчав со».

ДукхагIча даькъе растраташ яр, кхааш нийдар, лечкъораш дар малар бахьан долаш хул. С. С. Усковеи Аксановеи — Нохч-ГIалгIай АССР МВД СМУ болхлоша — Назрановски РОВД цIеноша хьаллеча балха болча хана 21 сомеи 98 кепигеи маьха 42,5 килограмм цIен тIа тоха аьшк лочкъа е даь, деххад, хIаьта цуцах хьаийцача ахчах кхо шуша къаракъа а ийца, цигтача дIаменнад. Назрановски районни халкъа судо 1974 шера 8 июле исправительни балхаш де цхьацца шу ха техай царна хIара бетта алапех 20 процент паччахьалкхенна дIатергдолаш.

Цу халкъа судо 1975 шера 15 марта даьча приговорагIа РСФСР УК 89 статьяй II-ча даькъа тIа яххача тайпара лийца боахкаш яккха кхокха шу И. С. Лолахоевнен Я. С. Дарсиговнен, ши шу А. А. Тимурзиевна ха техай 1974 шера 25 мае менна беха а болаш витрина кизгаш доха а даь, Назрановски райпо баьцадааряй тика чу а лийлха, цу чура цар 420 сома маьха «фундук» яхача бIарий 2 гали лочкъадарах.

ХIаьта малар бахьан долаш балха тIерабувларахи тIехьабувларахи мел доккха зе хул производствана?!

Масала, Нохч-ГIалгIай АССР гIишлошъяра управлене предприятешка прогулаш яьй 1871 саго. уж бахьан долаш яйна балха ха — 18506 сагади. Царех дукхагIйола прогулаш малар бахьан долаш хиннай.

ЛаьрхIа ца валлая доккха да тIехьа тIадоагIа зуламаш а тIехьа маларо юрта боахама деш дола зе, къаьстта а юртбоахама балхаш сихденнача хана.

Малар — дезала эгтара вокхагIвола моастагIа. Маларо машари барти хилийтац марии сесагаи юкъе, сесаг сатемах йоакх, бера хозагIа йола ха баьдъерваю, бераштa лерттIа кхетам балараи цар дешараи новкъарле ю, вочa оамалашта тIадерзаду уж, дега Iоаткъам бу, дечох доах, кIаьта керттердар — кагий долча хана дена чхьагIар мела доах.

Цхьабакъда малара духьала лоаттабу къовсам мелбу тIехдаьха маларaш мелрий гIулакхаш общественни организацей, балха тIарча новкъостий, цхьаболча кулгалдеча болхлой оагIонгахьара мегийташ хилaро.

Тахан а тIехьа шоайла вIаштИ дага е ювлаш чакхдахац малара духьала къовсам лоаттабара гIулакхаш паччахьалкхен органаша, правосуде органаша, общественносто. Менна веха а волаш саго харцахьа даьча хIаман шиш болаш боагIача тайпара мах бац цкъаза цхьайолча коллективашка.

Менна веха волаш даим хулигански гIулакхаш леладеш хиннав Грозерча йий доаккхача завода склада заведующи Саруханян, хIаьта из уголовни бехктокхаме взачул тIехьагIа доалагIа из коллективага дIавалар дийхад завода администрацеи общественни организацешеи. Дехар кхоачашдаьд, цун дош дIакъайлад. Цхьабакъда Саруханяна хьехам луш хиннац коллектив, балха тIа а е цIагIа-ара а цо леладечунга хьийжац. хIаьта цо бехктокхаме ца озаш витарах дIамейвеннача Сурахаяна кхы а чIоагIагIа хулиганство яьй.

Коллективо цIенкаштта харцахьа лархIа доагIар шийн болхлочунгара даьнна гIалат: шийн общественни обвинитель а вахийта, законагIа доагIаш дола таIазар цунна делга судагара деха дезар аьнна хеталу шийх бенна тешам цо боабарах. Цхьабакъда коллективо из даьдац. Йий доаккхача завода коллективо общественни защитник вахийтав, хIаьта директора дехкараш кхоачашдеш волча нов. Томасова Ленински РОВД-ага дика характеристика яхьийтай Саруханяна, цо хадданза малар тIехдоахаш, общественни порядок телхаеш хилар Iотта ца а дулаш.

Город Грознерча Ленински районни халкъа судо даьча приговорагIа лаьца воаллаш яккха 4 шу ха техай Саруханяна.

Социальни зуламаш дувлаш дола доккха во да маларaш тIехлахар. Хадданза къаракъаш мелаш бола, маларо толхабаь нах чIоагIа кхераме ба обществана. Хоадамбоаллаш, къахетам боацаш къовсам лоаттабе беза царца. Цу къовсаме дакъа лацар — алкоголикашкахьара бала кхаьчарий гIулакх, къаьст-къаьстача эзтувзастий — малара духьалбаьрий декхар хинна ца Iеш, общественни паччахьалкхени лоархIамера, эгара кертера гIулакх а да.

Л. ЕМЦОВА,
Нохч-ГIалгIай АССР юстице министерства консультант.

ТАДЖИКСКИ ССР. Кабадиан яхача паччахьалкхен племзавода 10000 элтарий жа лакхача лоамашка ухкача альпийски даьгIенашка — меша буц, шийла фо, цIена хьасташ долча — АН-2 яхача самелеташца дугаш латт.

Хьалха гIаш жа дIалахкара 20—30 ди эшар. Це хано тIаеттайера жа Iушта а хьайбашта а. Укх шера юртбеахама авиаце летчикаша новкъостал ду жа Iушта.

СУРТА ТIА: Набедиан яхача племенной жа лeладеча завода элтарий къона жа Iул лоаман даьгIенашка дIакхоачадаьд самелето.

В. СТЕЧЕНЦЕВА сурт.
ТАСС фотохроника.

ФОТОИНФОРМАЦИ

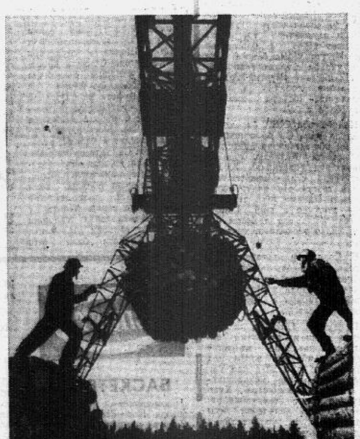

Выруски хьуна боахам — Эстоне дикагIбарех цаI. Цун коллектива массехиаза СССР Министрий Совета хьуна боахама Паччахьалкхен комитетеи отраслевой профсоюза ЦК-и карара-кара тела ЦIе байракх еина хиннай.

Хьинаре къахьег хьуна боахама къахьегамхоша пятилетка тIеххьарча шера а. Балха овсарле лакха йолаш къахьега торе луш йолча техникаца Iалащбаьб хьуна боахам. Низ бола эстакада боах ба йолаеннай. Цо болх дIабелабаро торе еннай халагIа йолча балха процессашта механизаци е, цига болх беш хиннача болхлоех ахаш мукъабаха.

Алхха хьу Iалашъяь Iац коллектив. Укх шера хьуна боахаме кийчдаьд тайп-тайпарча хьуна 200 килограмм фу. Из 700 гектара тIа кердa хьу дIайоагIа кхоачамболаш хургда.

Iалам лорадара, хьуна ваххарий пархIате Iалашъяра йоанхе яр — боахама болхлой керттерча дехкарех цаI.

СУРТА ТIА: Выруски хьуна боахама нердача эстакаде панеташ а еш дIаяхьийта кийчъеш латт хьу.

Э. ТАРКТА сурт.
ТАСС фотохроника.

ЮРТА БОАХАМА КЪАХЬЕГАМХОШТА

Араяьннай «Сельские зори» яхача журнала аргIанара июньски номер. Цу тIа кепатеха дукхагIйола материалаш соахка хьувкъам чуэцаш Iоаяьча опытах дувцаш я. ЛоархIаме да из опыт дика Iома а яь укх шера хьувкъам чуэцача юкъейоалаяр.

Соахка къаьстта дика чакхбаьккхар хьувкъам чуэцара болх Ростовски областе. Цу областа механизаторий балха опытах дувцаш я «Керттера проблема — ялат» яхача рубрика кIала кепатеха материалаш. Ийшача царех къаьстта дика пайда лургболаш я «Кердача лагIа тIа. класса лакхагIа» яхаш КПСС Ростовски обкома юрта боахама отдела заведующе В. Дергачева язъяь статья. Хьувкъам чуэцача хана техниках пайда эцарах, наьха болх вIаштIехьбаккхарах, хьувкъам чуэцача деш дола кхыдола балхаш вIаштIехьдахарах дувц авторо шийн статья тIа.

Пайдане я Ростовски областа Целински района «Московский»совхоза звеньевойс Социалистически Къахьегама Турпала Бочкарев Николая «Кхычарна хьокхам луш» аьнна язъяь статья. Бочкарева кулгалдеча звенос касарашка улла ялат оардаш вай мехка эггара дикагIа хьокхам гойтар. «Колос» яхача йиъ комбайнаца ткъаь кхаь сахьата касарашка улла 8 эзар центнер ялат аьрдар цар. ТIаккха цхьан комбайнаца аьрдар 2 эзар центнер хилар. Вай паччахьалкхене цхьан комбайнаца 23 сахьата иззал дукха ялат аьрда моттиг хиннаяц хIанзалца.

Кхай тIара хьатта, цигара элеваторе ялат дIакхаьхьарах, хьатташка ялат докъадарах, цIендарах дика дувц цу рубрикана кIала кепатехача «Комбайн — хьатта — элеватор», «Ялат ардари, цIендари, докъадари» яхача статьяшка. Цу статьяшка ювца балха опыт Iомайнча аттагIа хургда шоана ялат чуэцара болх вIаштIехьбаккха.

Шерра даьржад хIанз доакъар Iалашдарз балхаш. Теркам тIабахийта ешалургйолаш я доакъар Iалашдарах Кубански юрта боахама института профессора, юрта боахама Iилмай доктора В. Зубенкос «Баьцара конвейер» яхаш язъяь статья. Баьций витаминни хьоар кийчдара опытах дувц шийн статья тIа авторо. Зубенкос ювца балха опыт хийцца юкъейоалае йиш я Нохч-ГIалгIай республике, Дагестане.

Кхашка хий диллараx дувцаш кIоаргга чулоацам бола материалащ я «Лаьтта лорадар» яхача рубрикани кIал кепатеха. Теркам тIаозаш я Нохч-ГIалгIай республика Грозненски опытно - мелиоративни станце лаьтта-мелиоративни отдела заведующе А. Харченкос, цу станце Iилмай сотрудникаша Е. Рыбальченкос, Р. Шилинас язъяь статья.

Ийшача дика пайда лургболаш кхы а дукха материалаш я «Сельские зори» яхача зональни журнала аргIанарча июньски номер тIа. Уж ерригаш а теркам тIабохийташ еша тIахьех оаха юрта боахама къахьегамхой.

С. ЧЕРВОННЫЙ.

МАЬЛХАГА БОДА НИКЪ ХЬАБЕЛЛА ДIОАГIАШ

Ховш да, Малх, ма-дарра аьлча, Iалаьмате йоккха, водородаца яхаши цунах Iалаьмате дукха энерги арахецарца гелий еши йола термоядерни реактор йолга. Цхьабакъда цу энергех зIаммига — ши миллиардалагIа дола дакъилг мара кхачаш вай планетага. ХIаьта а шера Маьлхагара Лаьттанга кхоеч дерригача дунеи тIа доазаш долча лаьттах доаллача доагарал дуккха а дукхагIа энерги. Цул совгIа, вай планете шера пайда эца ерриша энерги Маьлхо... кхаь минута юха меттаоттаю. Цу тIа а зулам де тарлуш дола кхоачамбоацараш ца доехкаш а я маьлха энергетика: атомни электростанцей радиоактивни отходаш хул, термоядерни установкаша лаьттан тIара фо сов дIоахдара кхерам тIаоттабу. Цудухьа шийн хурдаь пайда эца гIерт саг Малхо селлара дукха вайна телача йIовхалах.

Советски Iилмахоша цу лаькъе шоаш деш дола тохкамаш къаьстта а халкъа боахама гIулакха деш да. Тохкамаш деча полигонашкеи Iилмаи лабораторешкеи Маьлха зем боах Москверчеи Ашхабадерчеи, Киеверча а Ереванерча а, Бакурчеи Ташкентерчеи бIаьш Iилмахоша. Цар гIулакхашта кулгалду Iилмаи техникаш дешашта йолча СССР Министрий Совета Паччахьалкхен Комитето. Цу гIулакхо болх шолхонпа лелабайтац, проблема комплексно къоастае йиш хулийт.

Дукха шераш хьалхагIа денз болх беча Ташкентерча С. В. Стародубцева цIерагIча физико-технически институте кийчъю Маьлха энерге концентраташ, маьлхагара йовхал йоаха устройствааш, маьлха энергетически установкаш. Тха гелиополигонерча тамашийна кепаш йолча дуккхача агрегаташта, Маьлха тIадерзадаьча доккхийча а зIамигача а кизгашта юкъе нийсвеннача, царех кхеташ воаначa сага хетадала тарлу укхаза вIашагIа мел теха хIамаш цхьан хана-замалахь мара эцаш хургьяц аьнна. Мадарра аьлча, цкъаза деш дола дуккха хIамаш тахан практически лоархIам болаш да.

Дукха гаьна ваха леха а ца дезаш, вахача метте маьлха зIанарех пайда мишта эц дика хьахьокхаш дола масал — массазара парникаш. Уж — теплицаши оранжереяши — хьалъелга вIалла а чоалхане гIулакх дац, цхьабакъда цар луш бола пайда боккха ба. БIуболийташ йолча перспективаша маьлха энергех пайда эца кхы тайпа формаш а хьаелл гелиотехникана хьалхашка. Масала, «маьлха цIалгаш». Ташкенте хьалдаьраш массазарча коттеджашта тара да. Цхьабакъда тхов бац цар массазарбар морг. Къулбехьенгахьа лостабаьча цун оагIонца хий дIоахдерга латт. Уж рифлени прокатах ю. Малх дукхагIа тIаозийтар духьа металл Iаьржду. Хий дIоахдергаш тIа кизга Iоакъаш яххьай. Хий дIоахдергийн малх тIаувзача къаьсттача аккумуляторийн новкъосталца 70 а кхы дукхагIа а Цельсе градус лакхъе йиш я хин температура, хIаьта 0 градусага кхоачадеш шелде а йиш я из. ВIалла дувчилга а йоацаш, дарегIен пайдаеи да!

Ара 40 градус йIовхал хилча, коттеджана чура фо шийла да, ванни цIагIарча душо мела «догIа» делкаду, кухне пхьегIаш юларга чу — дIайха хий. Из бервига а Маьлха болх ба. Обед а ишта Маьлха новкъосталца кийчду. Iай доагора уйлае езац коттеджа даьй — Маьлхо ергьи доллача хIаман йоакхо: цо цIа дIоах а дерда, сийрда а лоаттадергда, гIувна чура хий хьал а доаккхергда, дукха кхы тайпа пайдана болх а бергба. Цу тайпарча цIагIарча гIулакхашка доаар массазарчунца нийсдича 2—3-зза кIезиглу.

Узбекски Iилмахоша могаьяча цу тайпарча системах геттара дика пайда эца йиш я СССР къулбехьарча районашка чуIе цIеноша, администратавни зданеш, школаш, кхыяраш хьалъеча хана, къаьстта а юрташка. ЛаьрхIача гучадаьннад, доагора меттел Маьлха энергех пайда эцаро миллиардаш сомаш кходе торо луш хилар.

ЦIагIа йизза гелиофикаци янза яргйоачаш гIулакх ца нийсдала а тарлу. Цу хана, маьлхах пайда а эцаш, кагий а йоккхий а тайп-тайпарча гелионагревателий новкъосталца частни дешаш къестаде мегаргда, масала, алхха хий дIоахдайта. Цу тайпара хий дIоахдергаш хIанзле а йолаш я СССР-е, США, Японе кхыча мехкашка. Вай мехка эггара хьалхара гелиоаппаратий завод хьалъеш латт Бухаре. Цо арахецаргья хий дIоахдергаши гелиокухнеши. Бухарски педагогически института физико-технически факультете кийч а яь техкай цIагIа лелаю маьлха холодильник. Ишта кIезиткIезига луш шер а хургья, эрга а юргья гелиоаппаратащ.

Ховш да, эрий аренашка лаьтта кIал мела мегаргдоаца тоъал дукха минерализованни хий хилар. Маьлха низаца болх беча опреснителa новкъосталца из мела мегаргдолаш цIенде йиш я. Из Iалаьмате лоархIаме да хьайбай боахам дегIабоалабара, масала, Средни Азе районашка.

ЦIеча гIомара ара уллача «Шафрикан» яхача совхоза усадьбе хIанзле а болх беш я цу тайпара опреснительни установка. Мала мегаргдолча геттара дикача хин йиъ тони хIана лац аьнна лу цо деннех бийсаннеи. Нагахьа санна хьалхагIа кубометр хин итташ сомаш дIаухаш хиннадале, хIанз укхеза цунга бода мах шиъ сомал тIех бац.

Йокъал латтача районашка маьлха опреснителех пайда эцаро йиш хулийтаргья холхазаш доаха жа доажаду даьгIенаш 30—50 процент шерье.

Наькъа водаш яхьа мегаргйолаш а хургья маьлха опреснитель. Из эш геологашта а, жа Iушта а, нах ца бахача моттигашка гIолла дела безаш болча кхыча специалисташта а. Цу тайпарча установко дийнахьа доаккхаш дола 10 метр хий сов дала а тоъарта хьогвелча мела меттел, обед кийчде а, чай де а, кхыча гIулакхашта а.

Маьлха энерги чулоацара принципах пайда эцара торо практически гIулакхашта а Iалаьмате боккхача лоархIаме я дIайийна хIамай оник чIоагIдалареи дегIаяхкареи процессаш сихъяра. Сердалон импульсни зIанараш тIаувттаярца тохкам баьча Казахстане, масала, хьалха кхачача нарсий хьувкъам пхезза дуккагIа лакхбаьб. Опыташа хьахьеккад, из метод коартолаш, пасташ, харбазаш кхеара чIоагIа пайдана хилар. Узбекски Iилмахоша маьлха йIовхал тIаозача кизгай новкъосталца боамбе фуна йIовхал тIа а увттаяь, цуи хьувкъам 14 процент лакхбаьб. Маьлха зIанараша низ бенна фу дикагIа тIадоалаши оик долаши хул.

Маьлха зIанаро вай селекционерашта новкъостал ду юртбоахама культурай керда сорташ хьаде. ХIанзле а хьадаьд лакха хьувкъам телаши боахама гIулакхa дикагIдолчеи кIин, хьажкIий кхей, томатий тайпаш.

Уж дерригаш а тахан долаш дола хIамаш да. ХIаьта Маьлха энергех пайда эцаро кхоана фу лургда адамленна? Из да яьссаленех а хIаьта ишта Лаьттан заполярни кхыметтел Космосеи районех а кхы а дикагIа пайда эцар.

Къаьстта а пайдана хургда яьссаленаш карaезаяр. Дунен тIа 20 миллион квадратни километо гаргга я уж. Маьлхо новкъостал дергда, ма-дарра аьлча, вахар доацаш йолча цу аренех пайда лу лаьтташ дара, йокъал лаьттача районашка шортта йоачаш хилийтара а хIаьта дунен тIарча шелал латтача территореш тIара климат кIаьдъяра а. Из Лаьттанна гонахьарча орбита тIа лахийтача Iалаьмате доккхийча кизгай новкъосталца деш да. Малх хIанзле а ба космически кемаштеи искусственни спутникаштеи энерги тела лоархIаме хьаст.

Цхьаболча специалисташта хетачох, экономически гIойле йолаш хургда 10—15 шерал тIех ха ялалехьа Космосе болх бу маьлха установкаш хьаяр. Деш дола къамаьл Лаьттан искусственни спутникаш тIарча йоккхийча маьлха электростанцей хьакъехьа да. Цунах йоакха электрически ток, электромагнитни излучени а еш, къаьстта шоай тайпарча установкашка хадданза хьайоагIа электрически ток хургйолча лаьттан тIарче дIачулувцача устройствашка чуухаргья.

Нобелевски преме лауреата академика Н. Н. Семенова Лаьттан тIарча энергетика гIулакхашта Беттах пайда эцара проект оттаяьй. Деш дола къамаьл цу тIа зIанарий энергех электрически энерги а еш Лаьттан тIа из Iочутергйола Iалаьмате дукха ахпроводниковаш фотоэлементаш оттаяра хьакъехьа да.

Цу тайппара, маьлха энерги «караIомаяра» гIулакха боккхача лоархIаме хургйолаш я космически гелиотехника прогресс.

Гияс УМАРОВ,
Узбекски ССР Iилмай Академе член-корреспондент.
АПН.

ШЕРАГIА ЙОАРЖАЕ ЯХЬ

ОБЛСОВПРОФА II ПЛЕНУМЕРА

Республике хIара шера шерлу социалистически яхье дакъа лоацарий — мугIараш. Нагахьа санна хьалхагIа уж 200 эзар саг хиннавале, хIанз массе тайпарча яхьо чулаьцав 240 эзар совгIа саг, е болх берех 90 процент совгIа бараш.

Вешта, яхьа шийна юкъе а хиннад дика хувцамаш. ТIа-тIа дукхагIча наха дакъа лоац вIаIадаша яра хьисапе къовсеннача бригадашта, цехашта, предприятешта, организацешта юкъе. ТIа-тIа чIоагIагIа лел встречни планашта тIехьара яхь. ХIанз цунна юкъе дакъа лоац 80 совгIча предприяте. Уж соахкарчул цкъан ахаззеи дукхагIа хул. Коталон 30 шу дизара сийна чIоагIа низ болаш лелайир яхь «Фронте тIом беш санна, тахан къахьегаме в», «Сийнеи цу зIамигача саган хьалхара» яхаш девиз а йолаш.

Цу дерригача хIамаша республика къахьегамхошка йиш хилийтар продукцена реализаци яра биъ бетта план 102,6 процент кхоачашъе. Планал совгIа реализаци яьй 12 миллион сома маьха продукцена, декхарашка шера планал совгIа 22 миллион сома маьха продукцена реализаци е аьрдIийча метте. Къахьегама овсарле лакхъяра план 101,3 процент кхоачашъяьй. Юрташка къахьегараша кхоачашъяьй луьх, шура, фуаш доахара квартальни план. Пятилетка чакхйоалача шера биъ бетта а Коталон 30 шу дизара сийна а тIаийиз декхараш кхоачашдаьд химически, газови, яйгача, кхачан, моттигерча промышленносто, машинаш еча, металлах оатхалаш еча, энергетика, машиннаькъа транспорта, бувзама, торговле, общественни кхачан, бытовой гIулакхаш деча предприятеша. Яхь лелаерех хьалха латт СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химически комбината, Н. Анисимова цIерагIча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода, Нохч-ГIалгIай гIишлошъяра управлене СМУ-7, «Электроприбор» яхача завода, хIамаш тегача производствай Грозненски объединене, Мичурина цIерагIча совхоза, дуккха кхыйола коллективаш.

Укх дейошка кердача лагIа тIа йоал яхь. Къахьегама хьинар чIоагIа айдаьд парте аргIанара XXV съезд гулъяра къахьегама КПСС ЦК апрельски (1975 ш.) Пленумо яьча решене. Хургйолча партийни форума сийна керда декхараш тIаийдеш собранеш ю массе метте — предприятешка, колхозашка, совхозашка.

Инициатораш массе оагIорахьара хьаллоац облсовпрофо, профсоюзни комитеташа. цар балха опыт Iомаю, вIашагIтох, йоаржаю. Социалистически яхье котбаьннарашта совгIат дар духьа шерра юкъейоалаяьй моральни материальни стимулаш. Масала, квартале итогаш а йий хьалха латта коллективаш республикански Сийлен Доска тIа йоах, къахьегама Сийлен Книга тIа дIаязъю, хIаьта профессегIа дикагIа бараш — телевизиони Доска тIа.

ХIаьта а, 1975 шереи бIарчача пятилеткай халкъбоахама планаш ханал хьалха кхоачашъяр духьа лелаеча Еррегсоюзни социалистически яхьа юкъеяхара профсоюзни боахамеи организацеша беча балха тIа цIенхаштта кхоачамбоацараш да. Дуккхача предприятешка яхьах хIанз а бизза пайда эцац къахьегама овсарле сихха лакхъяра продукци дуккагIа арахецари, цун дикал лакхъяр духьа. Из бахьан долаш ворхI предприяте биъ бетта план кхоачашъяьяц, 940 эзар сома маьха продукци хьаеннаяц. Царех я Назранера кирпичий завод, Карабулакера рудни йоацача материалий завод, «Художник» яха фабрика, Ермоловски элеватор, кхыяраш.

Къахьегама овсарле лакхъяра биъ бетта план кхоачашъяьяц 31 предприяте. Царех 13 предприяти кхачан промышленноста я, 7 — гIишлошъяреи промстройматериалийн.

Къаьстта чIоагIа тIехьаюс республикера гIишлош ю организацеш. Ерригача капиталовложенеех пайда эцара биъ бетта план 94 процент кхоачашъяьй, хIаьта чуIе цIенош хьалдара 77 процент мара яьяц. Мела а во а лел берий, медицински, культурно-бытовой учрежденеш хьалъяра балхаш. Фу яхь хул цунах, нагахьа санна тIаийдеш дола декхараш формальни, хьадда доацаш хилча. Цкъаза кхыметтел шоаш яхь хьаьнца лелаю а хац. Ишта моттигаш нийслу юрта боахаме, кхачан промышленносте, гIишлош еча.

Цхьадолча боахамашкеи предприятешкеи гоайий ю яхьа итогаш, котбаьннарашта совгIаташ ханнахьа дIателац.

Балха ха ца йоаяр духьа къовсам къаьстта эсала лоаттабу хьунн хьу чакхйоахачеи промышленноста, яйгача, кхачан, машиностроене, юртбоахама предприятей, профсоюзни боахамеи организацеша. Цу бахьанаш — къахьегам во вIаштIехьбаккхар, къахьегам лорабелгеи кхерамзлеи техникеи телхаяр, кхыдараш.

Цу хьакъехьа лаьрххIа цIенхаштта къамаьл хилар, дукха ха йоаццаш гулъяьча Нохч-ГIалгIай облсовпрофа шоллагIча пленуме «ИйслагIа пятилетка чакхйоалача шера социалистически декхараш кхоачащдара лелама хьакъехьа» доклад йир облсовпрофа секретара П. Е. Селицке.

Докладаца дувзаденна къамаьлаш деча дакъа лаьцар: республика юрта боахама министра Д. Г. Завгаева, Грозненски хIамаш тегача производствай объединене генеральни директора А. И. Баджанова, машиннаькъахой районни профсоюза комитета председателя М. Ф. Дьяченкос, «Красный молот» яхача завода завкома председателя В. А. Ковалева, ВОИР-а областной совета председателя В. Н. Евдокимова, хьун, каьхата, хьу чакхйоахача промышленноста болхлой областной совета председателя Б. С. Иванова, Грозненски химически комбината 32-III цеха начальника В. М. Лунева, ПМК-920 комсомольско-кагирхой комплексни бригада бригадира А. М. Саидова.

Республике социалистически яхь дIахо дегIайоалаяра тIаберзабаь сонам тIаийцар пленумо.

Е. МАКСИМЕНКО,
облсовпрофа информаце штатни йоацача отдела заведующи.

КИЙЧО ЯЬЙ

Кхоачаш латт гурахьа дIадийна ялаташ. Уж чуэцара даггара кийчлуш ба ахархой.

Форд санна тоаденна да Урус-Мартановски районерча «Гехински» совхоза кхаш — кIа, мукх, кен. ТалгIеш еш михо теркабу цар ка. 1208 гектар кIа, 266 мукх, 426 гектар кен чуэца безаш ба цу боахама болхлой.

Дика ремонт яь тоаяьй 42 комбайн. Уж кийчъеча къаьстта дика къахьийтар комбайнераша «Знак Почета» яха орден лелаеча коммуниста Хаджимурадов Iийсас, Эскаев Увайса, Тасуев Ахьмада, механизатора Дашаев Шарпуддина, слесара коммунистически къахьегама ударника Дельмаев Сайт-Ахьмада, кхычар.

— Ялат чуэца арадаьлча, еха хьовзам хургбоацаш тоаяьй оаха тхоай комбайнаш, — аьлар Хаджимурадов Iийсас.

Комбайнаш тоаярал совгIа, ялат чуэцача наха юкъе хургйолча социалистически яхьа условеш оттаяьй. Ца дойташ а сиха а ялат чуэцаш хьалкхара моттиг яьккхача комбайнера 150 сом ахчан преми лургья, шоллагIа моттиг лаьцачоа — 100 соми кхолагIа волчоа 50 соми ахча лургда.

Ахчан премеш хьежаергья ялат дIаувзаш дикка болх баьча шофераштa. Цул совгIа, кIи-марса хана геттара дика болх баьча комбайнераштеи шофераштеи курорташка баха путевкаш, кхыдола совгIаташ тергда, цар сийна совхоза усадьбе байракх урагIа йохийтаргья.

— Яхьа итогаш ергья оаха хIара денна а, котваьнначоа байракхилг а луш, пхе дийнахьа а, котваьнначоа карара кара тела байракх а луш, — аьлар совхоза парткома секретара Дидаев Iайнде. — Оаха шерра дIабовзийтаргба ялат чуэцача шоаш кхо ца беш къахьегаш бола нах. Уж бувцаргба «Молния» яхача а къахьегама сийлен а листокаш тIа. Ялат чуэцача ерригача а хана кхетама болх беш хургба агитатораши политинформатораши, — аьлар цо.

Ю. ПУГИЕВ.

ДИЙНАХЬ А БУС А

ПIаьккхача хана эгтача йокъало чIоагIа зе даьа гураьхьеи бIаьстии дIайийнача юртбоахама культурашта. Уж ца йойташ кIалхарьяхар кхашка хий тохача нахах тийша да.

Из боккхача лоархIамера гIулакх кхета а деш, укх тIеххьарча деношка шоай болх дикагIа вIаштIехьбаьккхаб поливальщикаша а догIан хьисапе хий тохача установкайи насосни станцейи машинисташа а. Дийнахь а бус а хий тох цар дIайийнача хIамашта.

Таханарча денга республике цкъара хий техад 86 эзар гаргга гектара тIарча культурашта, шозлагIа хий техад — 29 эзар совгIача гектара тIа, кхозлагIа — 8600 гектара тIа.

ДIайийнача хIамашта хий тохара болх дикагIа лел Грозненски, Наурски, Надтеречни, Сунженски районашка. КхозлагIа хий тохара тIехьадус Ачхой-Мартановски, Урус-Мартановки, Гудермесски, Малгобекски, Шелковски районий боахамаш.

Республике 270 насосни станцин 600 совгIа догIан хьисапе хий тоха установкеи я. Царех цхьаяраш болх беш хилац бийсана. Цу массане шин сменагIа болх бича кхы а дикагIа леларгдар дIайийнача хIамашта хий тохилга. Цу деша уйла е еза боахамий кулгалхоша а специалисташа а.

СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ БОЛГАРЕРА ХОАМАШ

МАШИН ЕЧАРА КЕРДАДАРАШ

СССР арахьарча торгови партнерех хьалхарча пхенчена юкъейоагIа Болгаре Халкъа Республика. Республика товарооборотах ахенел совгIа яр Советски Союза доагIача даькъа кхоач. Вай вежарашха долча мехкаца дIа-юха ийдеча товарий номенклатура кердача изделешца тIа-тIа йоккхагIа хул. Болгаре индустре тайп-тайпарча доакъоштта комплектни оборудовани ийю, хIаьта хьаккухьийт электрокараши автокараши, электровычислительни холодильни техника, кемаш, юртбоахама машинаш.

Экспортно-импортни список шеръяра дуккхача хьале новкъостал ду специализировании выставкаш вIашагIйохкаро. Укх шера Советски Союза дуккхача городашка гойташ хургья Болгаре машинаш ечара кердадарий 16 экспозици. Масала, Ленинграде хьаелларгья пневматически, гидравлически, вычислительни техника выставка; Москве хьокха оттаергья металлах оатхалаш юи кузнечно-прессовни станокаш, бувзама аппаратура; Риге — сварочни техника. Машиностроене изделеш экспорте кхухьийтача арахьарча торгови предприятешца цхьана вIашагIйолл бIарччача шера Москве, Ленинграде, Киеве, Тбилисе, Ереване, Ташкенте гойтаргйола дIа-са лела выставка.

(«София-пресс — АПН»).

ВАРШАВА, ДЗЕРЖИНСКИ МАЙДАН ТIА

Польско - советски доттагIала общества (ОПСД) керттерча правлене яьча решенегIа Варшавана юккъе Дзержинске майдан тIа хьалде доладу польско - советски доттагIала общества беча пропагандистски кхетамен балха лоаркIаме центр а хинна дIаоттаргдола польско-советски доттагIала ЦIа. ВIашагIъеллай балхаш дикагIа вIаштIехьдоахаргдола гIишлон общественни комитет. Здянена проект оттаьй варшавски архитектораша Б. Поплавскеи Д. Рыбакеи. Иттазза вIаштIаръяь хургья из. Эггара кIалхарча этажа тIа хургья, масала, советски книжка тикеи «Дружба» яха кепайоазон дунен халкъашта юкъера клуби.

Проектана юкъеяхийтай выставкай залаш, кинотеатр, лекционни ши зал. Укх чу хургья иштта кIиранна цкъазза арадувлача «Пшиязнь» яхача газета (польско-советски доттагIала общества органа) редакци а. ГIирс хьалбеча дакъа лоацарга ОПСД членаша а хIаьта иштта Нови Гутерча В. И. Ленина цIерагIча металлургически комбината, Люблинерча цIаста руда доаккхача комбинатерча, дуккхача кхыча къахьегама коллективаша а.

(«Интерпресс» — АПН).

ГIИРСАШ ХЬАЛДУ СТУДЕНТАША

Монголе вузийи техникумийи кхи эзар гарггача дешархоша хьакхайкадаьд укх шера ахкан каникулаш йолча хана юрташка гIирсаш хьалде баха шоаш раьза хилар. МНР-е традиционни а хинна дIаэттай юрташка гIирсаш хьалдара студенташа делаю шефство. Укх тIехьарча кхаь шера гIирсаш хьалдеча студенчески отрядаша шаьрача ара хьалъяьй 300 совгIа объект — предприятеш, школаш, детсадаш. Соакха юрташка керда гIирсаш хьалдеча 3,4 миллион тугрика маьха балхаш даьд виъ эзар студенто.

НАЬКЪА ЙОДА ЭЛЕКТРОВЕЛОСИПЕД

Румынерча машинашъераша городе бахача наха арахийцай цхьан сага лаьрхIа керда тайпа транспорт — электровелосипед. Лелаеш геттара этта я, 65 килограмм мара еза яц. Йоккха йоада ши аккумулятор 30—35 километр никъ бе тоъ, хIаьта по городе хьалашка шортта кхоачам а бу. 220 вольт напряжени йолча моллагIча сете зарядка ю аккумуляторашта. Бензинага бодача маьхал пхезза — ялхазза дарегIа я зарядка. ДIатIахьежача мопедал вIалла а эргашагIа яц велосипед. Зарыештски электротехнически заводо йоккха арахийцай электровелосипедий эггара хьалхара парти.

Е. РОМАНЧУК,
АПН корр.

Бухарест.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

КАНАЛА НОВКЪА ЙОЛА ШЛЮЗ

Панама джунглешка Вьетнаме хиннар санна тIом ба. Лелхийташ урагIа ухийъ шлюзаш, тIаккха канала чугIолла лела йиш йоацаш дус кемаш. Фуд из? Доаццаше а дувцаш хIама да из? Ай, мичара. Вашингтонерча цхьадолча гIозараштo хетачох, цу тайпара хIама хила мегаш да. Из хила тарлу яхаш хьакхайкаду Панама правительствана кенте латтача инарала Омар Торрихоса а. Цу деша дух ховраштa хетачох, из кхераме дов хила мегаш да, нагахьа санна 1903 шера США-с «Панамаца даьча договорага» овлангара дейз юха ца хьоже.

ХIанз дIайодаеннача переговорашка панамцаша дIадехар саг цецвала везаш хIама дац. Уж духьал ба США-с лоаттабеча колониальни Iоткъама, канала зона я яхаш шоай мохк шин даькъа бекъара. Уж духьала ба Пентагона тIема базаштеи республикана юккъе латтача цун йоккхача гарнизонаи.

Цхьабакъда, США делегацена кенте латтача посола Э. Банкера дукха ха йоацаш ше еннача телевизионни интервью тIа аьлар: вайга хилевза яргьяц каналага лерттIа болх байтара а из лорадара а эшаш йола территори, хи тIара а сиглара а доазув... Из да 10 шера переговораш яьчул тIехьагIа дувцар!

Шийна алхха тхьа Панама лаьтта ца Iеш еррига Латински Америка а духьала латтаргйолга теркал ца деш Iе йиш йолаш яц США.

ЛоархIаме да цхьакха а дувцар да массане а юкъа дола океански наькъаш.

Царех пайда эц дунен дуккхача мехкаша. Канало цхьаккхе хIама новкъа доацаш болх белга хьаштдолаш да уж, цхьабакъда, колониализма шлюзо юхабетт цун болх, цо хьахулийт кхохкам.

Из хьоадича Суэцки канал дагадох. Массехказза кемаш лела йиш йоацаш дIакъайла лаьттад из. Юххьанца из хIама хилар англичанаш из Египтага дIадалара духьала хилар бахьанце канала зоне партизански тIом гIаттар бахьанце. Цул тIехьагIа Израило Iарбий паччахьалкхенашта духьала агресси яр бахьан долаш.

Панамо а цунца цхьана ерригача Латински Америка а законагIе доагIа а доагIаш дIадехаш дараш лизза кхоачашдича мара вIаштIехьдаргдац Тайжача океана чура Атлантически океанага бодаш бола, дунен халкъашта юкъерча торговленен вIаши цхьана гIулакхаш леладаран чIоагIа эшаш бола из эггара лоацагIа бола никъ кхераме боацаш хулга Iалашде.

Цхьабакъда из дош нийсо къоастадара духьала ба США цхьабола сенатораш. Цар вIалла тIаэце а тигаз ер шу дIадолалуш США паччахьалкхен секретара Киссинджерeи Панама кхыча мехкашцарча гIулакхий министра Хуан Антонио Тэкоеи кулгаш яздаь йола «кертерча принципий хьакъехьара соглашени».

Панамана духьаларча Барри Голдуотери Джеймс Истлендиe санна долча «эрзеша» дукха ха йоаццаш Индокитаера авантюра а ма сонае яхаш дIадехар. Шоаш дувлийтача трагически гIалатех хIанз а кхийттабац уж. Иштта хIама бIарга ца гуш хиларо гIулакх дац ВIашагIкхийттача Штатий къамаш кхерамзле лораяра а дунен халкъашта юкъера кхохкам кIаьдбара а.

Цхьабакъде США ба кхыча тайпара уйла еш бола политически общественни деятелаш. Президента Кеннеде хиннача лаьоххIача советника Теодор Соренсена «Нью-Йорк таймс» яхача газета тIа язду: керда договор Панама ший территорена доал де а ший Iаламаш ганзех пайда эца а безам болаш хилар теркалдеш хила деза.

Т. Соренсена хетачох, Пентагона низ а баь сенато цу тайпара договор тIа тIа эце цу гIулакхо канала а Малхбузене машар оттабара а деша кхерам тIатоссаргба.

Панамцаш США-ца переговораш а еш из проблема политически наькъаца къоастае гIерт. Цхьабакъда алхха цох кхоачамбаь Iе а дага бац уж. Республика кхыча мехкашцарча гIулакхий министро Хуан Антонио Тэкос хьакхайкадир: нагахьа раха леладечох кхы хIама ца хуле колониализма къаьгга масал хиларах тарра из дош хургйолча ООН Генеральни Ассамблеига дIачулургда оаха, аьнна.

Из ООН-е дIакхоаче, шеко йоаццаш, Панама дуккхача мехкаша хьаллоацаргья. Из иштта хургдолга къаьгга хьахьекхар щи шу хьалха республика столице хиннача Кхерамзлен Совета выездной сессе. Нагахьа санна вето оттае ший бокъо хиларах канал Панама доалахьа дIале аьнна оттаяьча резолюце проект цо чакхъялийта ецe а, сессе итогаша хьахьекхар Вашингтон морально эшаяьлга.

Панама дIадехараш хьалъаьцар «кхоалагIча дунен» мехкашеи социалистически паччахьалкхенашеи.

Ю. ГВОЗДЕВ,
АПН комментатор.

БАРКАЛ АЛАР А БЕХК БАР А

Дукха ха йоаццаш лондонски метро чу доккха хатар хилар, 42 саг вийра. Радио чу гIолла из доккха во хиннад аьнна шийна хьахоззаше а хьалхарча нах кIалхарбаха аьнна «Моргайт» яхача станце кхьчар электрик Майкл Вудс. Цун сурт газеташа кепатехар. Денал долаш саг ва яхаш яздора Вудсах, цунна совгIаташ делар общественни организацеша.

Из дика гIулакх карагIдалар бахьан долаш,, ший балха тIара дIа а ваьккха цIенхаштта бехк бир Майкл Вудса. Из шийна хьахезача Вудса аьлар:— Нах кIалхарбаха а хаьтта мара оарцагIа вала йиш яцар-хьогI са?». Цунна бехк баьча шефашта хетачох: йиш яцар. Шийна дагадеххар де йиш яц цхьанне а. «Нагахьа санна Майкл Вудс санна массава а оарцагIа ваьнаваларе, — аьлар офиса кулгалхоех цхьанне — Брайан Рокелла, — метро чу Iалаьмате дукха нах гуллургбар. ТIаккха цох кегар хургбар...».

Э. ЧЕПОРОВ,
АПН соб. корр.

Лондон.

Итташ ээараш бола политически лийца нах. Къулбехьен Вьетнама къулба - малхбоален берда йистерча гIайренаш тIа хиннаб. Цу гIайренех концлагераш яь хиннай хьалха хиннача сайгонски режимо.

ХIанз уж берригаш а цIаухаш латт.

СУРТА ТIА: топаш тохара кхерам тIалатташ хинна Ле Ван Тиет ший наьнаца вIашагIкхийттав.

ВИА—ТАСС сурт.

ШКОЛЕРЧА БУФЕТЕ

Дукха ха йоаццаш сона хезар Яндарерча юртсовета цIагIа даь укх тайпара къамаьл: «ДIачу а даха хIама дуаргда вай, хIаьта шо кIаьдденна а хургда». Хьышица шоай аргIана жоп делар: «Тхо чIоагIа дика хьийга доагIа, хIама эшац, «Селлара раьза долаш дика хьега шо мича хиннад»,— аьнна шоашка даьча хаттара цар цIенхаштта жоп делар: «Яндарерча юкъерча школа столове».

...Iуйрийна бархI доаллаш сихача боларах йоагIаш хул доккхий Iаьржа бIаргаш а долаш, лакхача дегIара йола йоI. Из сиха я, цун берий урокаш йолеялале школе хила еза. А. хьехархо яц из-м, школьни буфетчица я-кх. Из ханнахьа ший балха тIа хиларга хьежжа хургда берий таханара ди: массагIа нийслу, е тIехьависар кхераш араваьле е яа хIама кийча йоацаш хиле, хIаьта буфет йийлла хилча мерза хIама кхаьллача а дикагIа да.

Совдат ший гIулакх дика кхетадеш, кайоалаш, ший болх безаш я. ШоллагIа шу мара дац Канцигова Совдата кооперативни училище яьккхачул тIаьхьагIа болх бу. ХIанз из школерча буфете я. ЦIаьхха цу буфете чуваьнначунна хетаду, укхаза-м хьаэца хIама а ма яц, аьле. Бакъда, ийдархошца массаза а безаме, еленна йолча Совдата цу тайпара уйлаш сиха йохаю: «Фу юаргьяр оаш: гуляш, котлет, борщ, кофе...» цIераш йоахаш дола даар мичад-те, аьле дIа-хьа хьож буфете венар. ХIаьта цу хана Совдата сиха талонаш хьа а ехке столови йола цIа хьагойт. Совдата болх беш йола моттиг цIена, доагIача тайпара дIа-хьа оттадаь товар, массе а хIаман тIа маьхаш тIадола ценник йолаш хул. ХIаьта из дерригa сурт дIакхоачешду Совдата нахацарча безамо, цун еленна хиларо. Къайле йолаш дац вайна массанена а отташ дола укх тайпара хаттар: Нагахьа санна продавец ийдархошца цIимхаро, тIачувхаш хуле эла безам бале а цу морча тика чура хIама ца эцаш хийла дIадолх вай. ХIаьта продавец велавенна, безаме хилча вIалла эца дага ца хинна хIама а эца догдоагIа. Цу шоллагIчарех я Совдат а. Цудухьа цунна раьза ба школера хьехархой а бераш а.

Школера буфетчица йоацаш укхаза кхы а ба берий хьашташ кхоачашдеш бола нах. Цу столове хинначунна мара ховргдац уж мел дика шоай гIулакх довзаш а берий дегашка бийша а ба.

Хашагульгова Тамара повар я. Цо кийчдаь даар чаме хул. Из берашта дукха еза, хIана аьлча цунгара каст-каста хаза йиш я укх тайпара дешаш: «ХIама даа, сихха доккхий хила, дIале, дIале, ПаьтIамат, йоагIачул кIеззига дуккхагIа ле, боккхий хила безаш ба уж».

Курсаева ПаьтIамат раздатчица я. ПаьтIамата дикал берашта йовз, цо ший вахар школеца дийза дукха ха я.

Иштта хьинаре къахьегаш я из зIамига, доккхий гIулакхаш карагIдувлаш йола, коллектив.

Ф. ХАМХОЕВА.

ФЕ ХИЛА

Наькъашка хатараш хилара керттера бахьан, автомобиль сиха лаллар а фе ца хилар а да.

Уж кхоачамбоацараш доахкаш ба таксомоторни парка дуккха водителаш. Массехк ди хьалха такси водитела В. Мазаева Гудермесски наькъа дукха бокъонаш толхаяр бахьан долаш духьала йоагIача транспорта тIатехар автомобиль. Цу аварех пхи пассажира чIоагIа човнаш хилар.

Цу дийнахьа грузовой автомобила кIалвахар шийтта шу даьнна вола А. Самбиев. Къона велосипедист лозавир совхозий объединене гаража водитела Н. Искиева, водительски бокъонаш йоацача ший вешийга паччахьалкхен автомобиль лелаяйтар бахьан долаш.

Автобусни остановка йолча моттигера улицагIа дехьавала воаллаш № 15 йолча школа дешархо С. Ширяев лозавир № 1436 автоколонна водитела А. Малаева.

Хьалха санна дукха авареш ю мотоциклисташа. ДуккагIйолча хана уж номераш йоацача транспортаца хул. Совлен ца эша гIулакх лерхI цу водителаша защитни шлем лелаелга а. Цу бахьанах вийра Наурски района 6-ча совхоза жа Iу В. Ибрагимов. ГIашлочоа мотоцикл тIатехар А. Шерипова цIерагIча ГНПЗ болхлочо А. Антонова. Укхаза мотоциклист хинна ца Iеш гIашло И. Бычков а ва бехке.

ДIададахача кIирагIа республика наькъашка 63 авари яьй, цу юкъе 3 саг вийнав, 38 сага човнаш яьй.

А. ЧЕБУШЕВ.

КОСТРОМСКИ ОБЛАСТЬ. Сумароково яхача юрта цхьа моллагIа йоаца ферма вIашагIъеллай. Костромской паччахьалкхен юртбоахама опытни станце болхлой лосеш караIомаеш ба укхаза. Уж хьайбаш караIомаде аьнна специалисташа лаьрхIар хозахета деш дац. ЧIоагIа хьинар долаш я лосеш, уж кхерац шелалах, лоа кIоарга хиларах, хоттах. БIаргчача шера мичча хана шийна эша доакъар — хвоя, коаст лохаргья цо.

СибарегIен хьунагIа е тайге сага тешшаме новкъост а хинна дIаоттаргда юъа хIама дукха къестаеш доаца хьайбаш. Масала, из хийцца говра метта дIаотта йиш йолаш да. Лоса шура дарбан я, дулх чам болаш да.

ХIанз опытни ферме 50 лось я, царех 20 укх шера ферме Iояьй.

СУРТА ТIА: Iилман зIамагIа йола болхло Смазчикова Елена зIамигача лосешца.

С. МЕТЕЛИЦАЙ сурт,
ТАСС фотохроника.

Редактора заместитель
М. М. ХАМХОЕВ.

СПОРТ

БАСКЕТБОЛ

Чакхъяьннай баскетболах ловзара Нохч-ГIалгIай «Труд» общества чемпионат.

Шоай группашка котйиллар «Красный молот» завода, Грозненски мехкдаьтта техникума, Грознефтехимремстроя треста, КОВНИИ маIача наьха командаш.

ХIанз уж командаш «Труд» общества абсолютни чемпиона цIи лелаяра яхь лоаттаеш я.

О. НИКОЛАЕВ.

НЕК ДАР

Укх деношка города Грознера 80 йиIиги 120 кIаьнки нек деча хьалхара моттиг яккхара къовсам лоаттабеш хилар.

50 метр нек деча йиIигашта юкъе чемпионка хилар С. Сергеева (№ 32 йола школа). шоллагIа — И. Котовен кхоалагIа — Л. Малуневен (шаккхе а 35-ча школера).

КIаьнкашта юкъе 100 метр нек деча чемпион хилар № 2 йолча школа дешархо Баринов Миша. № 41 йолча школа дешархо Е. Лизогубенко шоллагIа хилар, кхоалагIа № 2 йолча школера Хамиков Мурат.

Командни юкъерча зачете хьалхарча моттиге хилар № 35 йолча школе нек дераш, шоллагIен кхоалагIен моттигаш № 2-и, № 15-и йолча школай командаша йийкъар.

Я. РОЗИНА.

Халкъа багахбувцамцара

ЦАГЕНА ПХЬАГАЛ

ДарегIа йоландаь цкъа цхьан сагагара ши пхьагала кIориг ийцай Цагена. Дукха ха ялале шаккхе а онда яьнна, цхьетарра йоккха хиннай уж.

— Со базар тIа вода хьона, со чувоагIаш дика дулха яй баккхалахь вайна, — аьнад цо сесагага.

ЦаI цIагIа а йита, шоллагIа йола пхьагал кара а лаьца, базар тIа ваха устагIан гIогI ийцад Цагена. Нах дуккхагIа болчча устагIан гIогI пхьагала кач а тесса, — «ГIо, вайцига Iочу а гIой дика дулх кхеххадайта вайна, со укх сахьате IочувоагIа хьона». — аьнна пхьагал дIахийцай Цагена.

Цу гIулакхах чIоагIа цецбаьнна дукха базархой тIехьбаьннаб Цагена. ХIаьта цхьабараш цох ца тешаш а хьайзаб.

— Долле хIаьта соца, тIаккха ховргда вайна, — аьнна уж шийна тIехьа а баьха цIавенав Цаген.

ДIахьежача пишка кIал уллаш пхьагал а хиннай, боккъонца кхехкаш уллаш дулха яй а хиннаб.

— Соген, соген йохкал из, — яхаш хьайзаб цох цецбаьнна базархой.

— Йохкаргья, оаш ткъо дошув лойя, — аьннад Цагена.

Ткъо дошув а денна пхьагал ийцай царех цхьанне. Базар тIа ваха дулх а ийца, из кач а тесса дIахийцай цо пхьагал.

— Дулх хIана кхехкадаьдац Iа, дулх а ийца аз пхьагал ма яйтаярий вайцига, — аьнна хьайзав чуххьачча фусамда.

— ЭгIаваьв хьо, сона-м ейнаяц цхьаккха пхьагал, — аьннад фусамнанас.

ТIаккха, ше Iехаваьлга хайна, ма-водда Цаген волча вахав фусамда.

Из воагIаргволга ховш, устагIах даьккхача ахкарга чу цIий а детта, из ший сесага фоартагI хьоарчадаьд Цагена. Вена Цаген волча чуваьна Iохайнача цо яппараш йолаяьй.

— Ай са доттагIчоа даа хIама ца кийчдеш хьо хIана латт укхо беча бегашка ладувгIаш? — аьнна яьккха шалта теха сесага кач улла ахкарг эккхийтад Цагена. ХIаьта сесаг елча санна Iоежай.

— Эъ, Цаген, хIана йийра Iа из? — аьнна корзагIваьнав хьаша.

— Аз-м сай безам хилча, дийн а ергьяр ер, во сесаг яр из, — аьннад, хинначох вIалла шек а воацача Цагена.

— Хьадийнъел хIаьта! — аьннад хьаьшо.

Вахача Цагена дехьарча цIагIара мангалах хьекха эг хьа а ийца, из фортах а хьекха «дийнъяьй» сесаг.

— Алла а билла а сога йохкалахь из эг, — аьннад хьаьшо.

— Йохкаргья ткъаь итт дошув Iа делча, — аьннад Цагена. Хьадаьккха ткъаь итт дошув дIа а денна, ший эг а ийца цIавахав вож.

ЦIакхаьчача шийна мел дайнар цо дIадийцача, сесаг тийшаяц. Цох къовсам баьккха цо ший сесаг йийнай. Хьалхьекхай эг, Iохьекхай, хIама хиннадац. ТIаккха ше Iехаваьлга хайна, шийца нах а баьха Цаген ве дагахьа араваьннав из. ХIаьта уж боагIаргболга ховш хинна Цаген «Сесаг, со веннав аргда Iа царга», — аьнна, кисеш тIа а тайса, Iовижав.

— Венна вале а дергда оаха-м цунна де доагIар, — аьнна гале чу а велла, цар хьувагIа вихьав Цаген.

Из текхаваь кIаьдбенна, цунна етта гIажамаш яха дагахьа уж дIа юстара баьлча, гале чура хьаара а ваьнна, чу чу лаьца жIали Iочу а делла, гаьнашта юкъе дIалечкъав Цаген.

Йолаяьй етта гIажамаш, хIаьта жIали даггара цIуззаш хиннад.

— Хьа да валла хьакхийца, цкъа пхьагал хул хьогI, цкъа жIали хул, хьо ве ца могаш ма лелий тхо-м! — яьхад вокхар.

Юххера, етта кIорда а даь, хи чу кхессад цар жIали чудола гали. ХIаьта кулгаш а дила, доккха къамаьлаш деш уж латтача хана, хил дехьа ваьнна тхьайса уллача гIокказа жа а лаьхка воагIаш хиннав Цаген.

— Ай, хьо мичара воагIа? Мичара доаладу Iа е жа? — аьнна духьал баьннаб вожаш.

— Даьра воагIа шу Iовдалашта деза аьнна хи кIаларча паччахьа жа лаьхка, — аьчнад Цагена.

— Эъ, иштта паргIата да уж цига? — хаьттад вокхар.

— Да даьра шоана мел деза-м! — аьннад Цагена, — КъоаргагIа хий долчахь дуккхагIа а долаш-м.

Цига дуккхагIа жа доаладе дагахьа хий кIоаргагIа долча чутовсабенна уж байна дIабаьннаб.

ДIаяздаьр
Або МАЛЬСАГОВ.

Тахани кхоанеи хургда

7 ИЮНЬ

В. И. ЛЕНИНА ЦIЕРАГIА КУЛЬТУРА ДВОРЕЦ. 11.00. Болх бу бераштеи кхелетараштеи лаьрхIа долча «Заманхо» яхача кинотеатро. 12.00. Болх бу аттракционий городоко. 18.00. Болх бу «Цу дерой сий дожаргдац» яхача кIиранденна лекторе. Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхой 14-ча кавалерийски дивизиона истори» яха лекци. 17.00. РСФСР-ен НГI АССР-ен къахьегамхой депутатий моттигерча Советашка хоржамаш дара хетадаь С. М. Кирова поселке бахача наьха цIей. 19.00. Аххалара кинолектори Iилма-популярни фильмаш.

Н. К. КРУПСКАЯ ЦIЕРАГIА КУЛЬТУРА ДВОРЕЦ. 19.00. Аххалара кинолектори «СССР дунен халкъашта юкъера хьал» яха лекци. 19.00. Кагирхой салаIара сайре.

С. М. КИРОВА ЦIЕРАГIА ПАРК. 10.00. Болх бу ерригача аттракционаша. 10.00. Болх бу зооуголоко. 10.00. Волейболахи теннисахи йола яхьаш. 13.00. Болх бу къоначa космонавтий клубо. Парашютаца чухкоссавалар. 16.00. Массовкай площадка. Ловзараш, викторинаш, массовкаш. 17.00. Музыкальни эстрада. Духовой оркестра концерт. 17.30. Кинолектори. «Советски хоржамий система дунен тIа эггара демократичнегIаяр» — лекци. 18.00. Къайла театр. Н. К. Крупская цIерагIча культура Цlен художественни самодеятельноста коллектива концерт. 19.30. Баьццара театр. Брянски паччахьалкхен филармоне «Десна» яхача вокально-инструментальни ансамбла концерт. 19.30. «Хоржамашта накъадолхаш» — кинофестиваль. 19.30. Халхарий сайре.

Н. К. КРУПСКАЯ ЦIЕРАГIА КУЛЬТУРА ДВОРЕЦ. 10.00. Болх бу «Къона ленинец» яхача берий кинотеатро. 19.00. Кагирхой салаIара сайре.

С. М. КИРОВА ЦIЕРАГIА ПАРК. Яйгача промышленноста болхлой Денна хетадаь шерра халкъа цIей. 10.00. Болх бу ерригача аттракционаша. 10.00. Болх бу зооуголоко. 10.00. Волейболахи теннисахи йола спортивни яхьа-и. 14.00. Ловзарий площадка. Массовкаш, ловзараш, викторинаш. 17.30. Музыкальни эстрада. Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен филармоне симфонически оркестра концерт. 17.30. Кинолектори. «НийсагIа пятилетка толамца кхоачашъяр — 1975 шера политически экономически лоархIаме дехкар». 18.30. Баьццара театр. Швейно-производственни объединене художественни самодеятельноста коллектива концерт. 19.00. Халхарий площадка. Кагирхой салаIара сайре. 19.30. Кинолектори. Хроникально-документальни фильмаш.

8 ИЮНЬ

В. И. ЛЕНИНА ЦIЕРАГIА КУЛЬТУРА ДВОРЕЦ. 10.00. Болх бу аттракционий городоко. 11.00. Болх бу бераштеи кхелетараштеи лаьрхIа долча «Заманхо» яхача кинотеатро. 12.00. Берий библиотека. «Ленинградера йиIиг» яхача С. Канукаева книжках йола беседа. 19.45. Iилма-популярни фильмаш.

Нохч-ГIалгIай музыкальни училище 1975—1976 дешара шера дийнахьарча отделене

ДЕША ДIАЭЦ

дIахо белгалъяь специальносташ Iомае.

Фортепиано.

Мерз бола инструменташ (чIондарг, альт, виолончель, контрабас).

Духовой инструменташ (тромбон, труба, валторна, гобой, кларнет, флейта, иштта кхыяраш).

Хоровой дирижировани.

Музыка теори.

Илли алар.

Халкъа инструменташ (баян, домра, дахчан пандар, балалайка, этух-пандар, иштта кхыяраш).

Укх тайпара специальносташ: фортепиано, мерз бола инструменташ, хоровой дирижировани, музыка теори, халкъа инструменташ, (баяна класс) Iомае боагIараш музыкальни школа яьккха хила беза.

Деша вагIа веза ха — 4 шу

Заявленеш дIайийо I-гIча июне денз 5 июлага кхаччалца.

Деша дIаоттара экзаменаш 6-гIча июле денз 16 июлага кхаччалца хургья.

Деша дIаоттара укх тайпара документаш эш: директора цIерагIа заявлени, № 286 йола медицински справка, образовани хиларах тешал ду документ (подлинник), диъ сурт (размер 3х4).

Хаттараш укх адресагIа де:

Г. Грозный, ул. В. Терешковай-Николаевай, 2. Телефонаш: 3-36-67, 3-58-93.

ТЕЛЕВИДЕНИ

7 июнь

I ПРОГРАММА

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Кердадараш. 9.15 — Босбола телевидени. «Iуйрийнара гимнастика». 9.30 — Босбола телевидени. Берашта бола фаьлг. 10.00 — «Дай-нoaной шоана». 10.30 — Ольшанский. «Иштта лоаца дIаьха вахар». Телевизионни дукха серийни повесть. «Дагалаьца» яха 8-гIа дакъа. 11.55 — «Iуйрийнара почта» яха музыкальни программа. 12.25 — «Кхерам болцаш дIа-юха лелар». Передачана юкъе дакъа лоацаш ва СССР чухьарча гIулакхий министра заместитель Шумилин. 12.55 — «Унахцеaо». Iилман-популярни программа. Киевера передача. 13.25 — «Худенекхех дола дувцараш». РСФСР искусства заслуженни деятель Болчаров. 13.55 — Босбола телевидени. «Iилман сагн». 14.25 — Босбола телевидени. «Салтак паччахьагI бола фаьлг» яха берашта дола художественни фильм. 15.45 — «Дай-мехка космонавтниках йола оагIонаш». Передача дIахьу Советски Союза шоазо Турпала, СССР летчика-космонавта Рукавишниковс. 16.15 — Босбола телевидени. «Музыкальни вахара кердадараш». Киевера передача. 17.00 — Босбола телевидени. «БIаргагушдар — теша халадар». 18.00 — «Сийлен телевизионни доска». 18.20 — Кхоана ейгача промышленноста болхлочун Ди да. Текстильни ейгачех промышленноста болхлой профсоюза обкома председатела Патрикеевой выступлени. 18.30 — «Республика кхашка». Рейд (лохчий меттала). 18.40 — Босбола телевидени. Поэзе 9-гIа Ерригсоюзни Пушкински деза ди. 20.10 — Босбола телевидени. «Африкера тамашийна хIамаш» яхача циклацара телевизионни художественни фильм. (Америка ВIашагIкхийтта Штаташ). 1-гIа сери. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Босбола телевидени. Боксах йола Европа чемпионат. Польшера передача. 22.15 — Босбола телевидени. Бальни халхараш дерий 2-ча Ерригсоюзни конкурса доакъашхой хоадам беш дола концерт. Йистедаьлча — кердадараш, передачай программа.

II ПРОГРАММА

18.00 — Кердадараш. 18.15 — «Степа — моряк» яха мультфильм. 18.40 — Стахановски болама 40 шу дизарга. «Доккха вахар» яха художественни фильм.

8 июнь

I ПРОГРАММА

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Кердадараш. 9.15 — Босбола телевидени. Берашта йола Iуйрийнара гимнастика. 9.30 — Гургал бетта сахьат. 10.00 — Советски Союза гIулакх деш ва. 11.00 — Босбола телевидени. «Самукъане старташ». 11.45 — «Боккха тешам» Социалистически Къахьегама Турпалах Междуреченски шахтопроходчески управлене шахтерах Васильевах йола очерк. 12.00 — Музыкальни киоск. 12.30 — «Юргара сахьат». 13.30 — Босбола телевидени. Тахан ейгача промышленноста болхлочун Ди да. СССР ейгача промышленноста министрца Тарасовца яь беседа. 13.45 — Босбола телевидени. «СалоIа сахьаташ». Ейгача промышленноста болхлошта дола концерт. 14.55 — Босбола телевидени. Мультфильм. 15.40 — Босбола телевидени. «Дунен халкъашта юкъера панорама». 16.10 — Босбола телевидени. «Кинонакъбархой клуб». 18.00— Босбола телевидени. Футболах ловза дунен халкъашта юкъе вIашагIкхетар. Советски Союза сборни — Итале сборни. Ленина цIерах йолча центральни стадионера трансляци. Перерывах кердадараш. 19.45 — Босбола телевидени. «Африкера тамашийна хIамаш» яхача циклацара телевизионни художественни фильм. (Америка ВIашагIкхийтта Штаташ). 2-гIа сери. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Босбола телевидени. Спортивни программа: 1. Боксах йола Европа чемпионат. Польшера передача. 2. Баскетболах йола Европа чемпионат. Югославера передача. Йистеяьлча — кердадараш, передачай программа.

II ПРОГРАММА

16.00 — «Зорька» (гIалгIай меттала). 16.30 — Киножурнал. 16.40— Закона хатIа. Кинопередача. 17.10— Вай кандидаташ. Фрезеровщик Проценко (нохчий меттала). 17.20 — Документальни фильм. 17.30 — «Къона ленинхо».

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоллеи Грозненеи хувцалуш морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, малхбоалехьара секунде 5—10 метр чIоагIа мух а хьекхаш ха хилеи фегара температура республике гIолла 28—33, Грозне 31—33 градус йIовхал йолаш хилеи тарлу. Кхоанеи ломмеи хувцалуш морхаш а йолаш, цхьаццайолча моттигашка нагнагахьа догIа а делхаш, ды а къувкъаш, бе-беча оагIорахьара секунде 3—7 метр чIоагIа мух а хьекхаш ха хилеи фегара температура буйсашка 15—20, деношка 27—32 градус йIовхал йолаш хилеи тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гIа этаж). Телефо наш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехкто кхама секретара — 3-34-38; партийни вахарен культуран отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отдела — 2-80-71; бухгал тере — 2-54-30.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 11, (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря—3-34-38; отделов партийной жизни и культуры—3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем — 2-80-71; бухгалтерии — 2-54-30.

Газет арадувл шинари, ерси, шоаттен денашка.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Революце проспект, 7/84. Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

Заказ 3972.